

بسم الله الرحمن الرحيم

ویژه نامه

چهارمین جشنواره علامه حلی استان تهران

المهر جان الرابع للعلامة حلی المحافظة فی طهران

The Fourth provincial Festival Allameh Helly In Tehran

مدیریت حوزه علمیه تهران
معاونت پژوهش

جشنواره علامه حلی

مدیریت حوزه علمیه تهران
معاونت پژوهش

تهیه و تنظیم: دبیرخانه چهارمین جشنواره علامه حلی - استان تهران

مدیر داخلی: محمد ابرانشاهی

مدیر اجرایی: مهدی محمدی

طراح و صفحه آرا: رضا نوروزی

ویراستاری محتوایی و ادبی:

حجت الاسلام علی اکبر رضایی

حسین زحمتکش زنجانی

سیدعلی شمسی

همکاران:

احسان جوادی نیا، حسین جوادی نیا، روح الله روزمهر، علی باقری

سیدوهاب حسینی، سید مهدی ساجدی، سیدعلی موسویان

تلفن: ۷۷۴۸۸۹۰۰

دورنگار: ۷۷۴۸۶۰۰۷

نشانی: تهران، خیابان پیروزی،

خ نیروی هوایی ۲/۳۱ - پلاک ۲۵

رایانامه دبیرخانه جشنواره علامه حلی - استان تهران

tehran.helli@gmail.com

مستدوق پستی: ۱۴۵-۱۷۳۸۵

ناشر: واژه پرداز اندیشه

تاریخ نشر: بهار ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نقش علامه حلی رحمته الله علیه در تشیع ایرانیان / ۲

سخن دبیرخانه / ۴

اساسنامه جشنواره / برخی از مهم ترین مفاد اساس نامه / ۶

مصاحبه / ضرورت گسترش فرهنگ پژوهش در حوزه های علمیه / آیت الله سیدباقر خسروشاهی / ۸

یادداشت / فرازوی از روزمرگی، مدرک گرایی و سطحی نگری در تحصیل علم / حجت الاسلام والمسلمین سید محمدرضا آقامیری / ۱۱

یادداشت / افق های پیش روی معاونت پژوهش حوزه علمیه استان تهران / حجت الاسلام والمسلمین جعفر سماوات / ۱۶

یادداشت / جشنواره علامه حلی: محملی مهم برای رشد علمی طلاب / حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر رضایی / ۱۹

یادداشت / چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه تهران در یک نگاه / آقای مهدی محمدی / ۲۲

یادداشت / فضیلت اندیشه و جایگاه پژوهش روش مند و مولد / آقای حسین زحمتکش زنجانی / ۲۵

یادداشت / پژوهش، هدف نیست؛ راهی برای یافتن حقیقت است / آقای سید علی شمسی / ۲۸

یادداشت / گروه علمی خواهران / ۳۱

یادداشت / مدیران مدارس علمیه موفق برادران / ۳۶

یادداشت / مدیران مدارس علمیه موفق خواهران / ۴۸

فهرست آثار برگزیدگان / ۵۵

برگزیده های جشنواره / چکیده آثار برگزیده برادران / ۶۳

برگزیده های جشنواره / چکیده آثار برگزیده خواهران / ۷۰

بخش ویژه / آمار و چکیده های تحقیق کلاسی / ۷۷

نقش علامه حلی رحمته در تشیع ایرانیان

علامه حسن بن یوسف حلی (۶۴۷-۷۲۶ ق) از علمای سرشناس حله بود که دوران زعامت و مرجعیتش با پادشاهی اولجایتو، نواده هلاکو و یکی از سرداران مغول مصادف گشت. اولجایتو حدود سیزده سال (۷۱۶-۷۰۳ ق) بر ایران حکومت کرد. وی پس از پذیرش اسلام، نام خود را محمد خدابنده گذاشت و به سبب نفوذ علمای اهل سنت، ابتدا مذهب حنفی و سپس شافعی را برگزید؛ اما چون از مقام و منزلت علمی علامه آگاهی یافت، او را به سلطانیه زنجان، مرکز حکومت خود فرا خواند و پس از چندی به شدت، تحت تأثیر شخصیت علمی و عظمت اخلاقی او قرار گرفت و به تشیع گروید. مناظره علامه با جمعی از علمای اهل سنت؛ از جمله خواجه نظام الدین عبدالملک مراغه‌ای و غلبه علمی وی بر آنان، فضایل، مناقب و حقانیت اهل بیت علیهم السلام را بیش از پیش بر سلطان مبرهن ساخت.

گرایش اولجایتو، پادشاه ایران و سردار فاتح مغول به تشیع، به دست علامه حلی، سبب گردید تا مذهب تشیع در ایران، تحکیم و گسترش یابد. همچنین با درایت و مدیریت وی و به دستور سلطان محمد خدابنده در سراسر ایران، خطبه‌ها به نام حضرت علی علیه السلام و حسنین علیهم السلام خوانده شد و سردر مساجد، مدارس و اماکن مذهبی و مشاهد مشرفه به اسامی ائمه اطهار علیهم السلام مزین گردید. مکتب، فرهنگ و محبت اهل بیت علیهم السلام در میان لشکریان و سرداران مغول رواج یافت و سکه‌هایی که قبلاً به نام خلفا حک شده بود، جمع‌آوری و به جای آن، سکه به نام اهل بیت علیهم السلام ضرب گردید. بدین ترتیب مذهب تشیع، اگرچه از زمان حکومت شیعی آل بویه در بخشی از مناطق ایران ریشه دوانده بود، ولی رشد و شکوفایی آن در دوران حاکمیت مغولان شتاب گرفت و در بیشتر مناطق این سرزمین گسترش یافت.

برگزاری جشنواره‌های تخصصی در سطح کشوری، استانی و یا درون سازمانی، یکی از کارآمدترین روش‌ها و ابزارهای شناسایی نخبگان، محسوب می‌شود. در جشنواره‌های علمی، نخبگان هر رشته، استعداد و توانمندی خود را در معرض سنجش و ارزیابی علمی قرار می‌دهند تا از رهگذر آن، ضمن برخورداری از مزایای خاص، حضور خود در صحنه‌های علمی کشور را به نمایش گذارده و از فرصت‌های بالندگی علمی بهره‌مند گردند.

جشنواره‌های ملی کشور، به نوعی، نمایه تراز علمی در مقایسه با سایر کشورها تلقی می‌گردد؛ از این رو، این نکته بسیار پراهمیت است که از حداکثر ظرفیت، برای ارتقاء جایگاه علمی در سطح ملی و جهانی، بهره‌بریم. بر اساس همین رویکرد، معاونت پژوهش حوزه علمیه قم، نخستین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه را به منظور شناسایی، معرفی و حمایت از نخبگان و نویسندگان جوان حوزوی در سال ۸۷ برگزار کرد که پس از آن، تبدیل به سنتی علمی و گرانقدر شد. از سال ۱۳۸۹ که اولین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه استان تهران با دبیری حجت‌الاسلام والمسلمین جعفر سماوات و هماهنگی جشنواره مرکزی برگزار شد، تا کنون که چهارمین جشنواره استانی برگزار گردید، تجاربی ناب اندوخته‌ایم.

ذکر این نکته ضروری است که آثار علمی طلاب در چهارمین دوره از جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه استان تهران، رشد کمی و کیفی خوبی را تجربه نموده است. از سوی دیگر، ثبت نام، نحوه دریافت آثار، بهبودی مورد توجه داشت. سرعت و روزآمد بودن روند ارزیابی و همچنین اهتمام گروه علمی بر ارائه مفصل و دقیق تر نقاط قوت و ضعف آثار علمی طلاب نیز، از جمله پیشرفت‌های مناسب این دوره از جشنواره محسوب می‌شود. بی شک، ارائه مفصل و دقیق نقاط قوت و ضعف آثار، در بهبود ساختار و محتوای آثار

علمی، نقشی بی بدیل خواهد داشت که امیدواریم در آینده، شاهد آثاری نو، غنی و استوارتر باشیم.

جشنواره علامه حلی رحمته، این ظرفیت را دارد که در سطح ملی، به فعالیت خود ادامه دهد؛ لذا سزاست تا مسئولین محترم جشنواره علامه حلی رحمته بر فراهم آوردن مقدمات آن، اهتمام ورزند.

تولید علم، جز با انجام پژوهش‌های علمی عمیق، دقیق و مستمر، تحقق نخواهد یافت. از این رو، التزام به فراگیری مهارت‌های پژوهشی و فراهم آوردن زمینه سامان یافتن تحقیقات علمی، بسیار ضروری و حیاتی است.

در پایان از تلاش و حمایت بی دریغ و همه جانبه مجموعه معاونت محترم پژوهش مدیریت حوزه علمیه استان تهران تقدیر کرده و کوشش خالصانه و پی‌گیرانان را ارج می‌نهمیم. امید که در سایه عنایت حق تعالی و حمایت حضرت ولی عصر عج همواره موفق و سلامت باشند.

مقدمه: با استناد به مصوبه شماره ۳۲۳/۳۴۷۶ شورای سیاستگذاری جشنواره علامه حلی رحمته مورخ ۱۳۹۱/۲/۱۷، دستورالعمل اجرایی برگزاری جشنواره علامه حلی رحمته در استان‌ها به منظور افزایش انگیزه طلاب استان‌های سراسر کشور جهت شرکت در جشنواره و افزایش مشارکت مدیریت‌های استانی در برگزاری آن، تدوین می‌شود.

ماده ۲- جشنواره استانی با شرایط زیر برگزار می‌شود:

- (الف) داشتن حداقل یکصد اثر از مجموع آثار ارائه شده در آخرین دوره جشنواره؛
- (ب) داشتن توان علمی لازم برای ارزیابی آثار مطابق با آیین‌نامه ارزیابی آثار؛
- (ج) داشتن توان اجرایی لازم برای برگزاری جشنواره استانی؛
- (د) انعقاد تفاهمنامه بین معاونت‌های پژوهش حوزه‌های خواهران و برادران استان؛

ماده ۳- مکان دبیرخانه جشنواره:

دبیرخانه استانی در معاونت پژوهش حوزه علمیّه برادران استان متقاضی تشکیل می‌شود.

ماده ۴- ارکان جشنواره استانی عبارتند از:

- ۱- شورای جشنواره؛ ۲- دبیر جشنواره؛ ۳- شورای علمی؛

ماده ۵- اعضای شورای جشنواره استانی عبارتند از:

- ۱- مدیر حوزه علمیّه برادران استان (رئیس شورا)؛
- ۲- مدیر حوزه علمیّه خواهران استان (نایب رئیس شورا)؛
- ۳- معاون پژوهش حوزه علمیّه برادران استان؛
- ۴- معاون پژوهش حوزه علمیّه خواهران استان؛
- ۵- دبیر جشنواره استانی (دبیر شورا).

ماده ۶- وظایف شورای جشنواره استانی عبارت است از:

- ۱- تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی کلان جشنواره استانی در چارچوب اسناد بالادستی؛
- ۲- نظارت بر حسن اجرای جشنواره استانی مطابق با آیین‌نامه‌ها و ضوابط ابلاغی؛

- ۳- زمینه سازی جهت مشارکت بیشتر مدارس علمیّه استان در جشنواره؛
- ۴- تصمیم گیری در خصوص زمان، مکان و کیفیت برگزاری مراسم همایش اختتامیه؛
- ۵- جذب و تأمین منابع مالی جشنواره استانی.

ماده ۷- انتصاب دبیر جشنواره:

دبیر جشنواره استانی از میان فضلا و اساتید حوزوی دارای سابقه پژوهشی و اجرایی موفق، با پیشنهاد مشترک معاونان پژوهش حوزه های علمیّه برادران و خواهران استان، تایید مدیران حوزه های علمیّه برادران و خواهران استان، موافقت رئیس شورای سیاست گذاری جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه و حکم رئیس شورای جشنواره استان منصوب می شود.

ماده ۸- وظایف دبیر جشنواره استانی عبارت است از:

- ۱- تشکیل و اداره دبیرخانه جشنواره استانی؛
- ۲- حسن همکاری با دبیر و مسئولان دبیرخانه مرکزی جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه؛
- ۳- تعیین مسئول اجرایی جشنواره استانی؛
- ۴- پیشنهاد رؤسای گروه های ارزیابی به شورای جشنواره استانی.

ماده ۹- وظایف شورای علمی جشنواره استانی عبارت است از:

- ۱- تایید صلاحیت ارزیابان پیشنهاد شده توسط رؤسای گروه های ارزیابی؛
- ۲- تعیین نهایی برگزیدگان جشنواره استانی مطابق با ضوابط جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه.

ماده ۱۲- معیار انتخاب آثار

معیار انتخاب آثار برگزیده جشنواره سراسری علامه حلی رحمته الله علیه، ارزیابی دبیرخانه مرکزی جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه است.

ماده ۱۴- دبیرخانه مرکزی علامه حلی رحمته الله علیه به مراجعات مستقیم طلاب شرکت کننده در جشنواره استانی پاسخگو نیست و امور مربوط به جشنواره استانی، فقط از طریق دبیرخانه جشنواره استانی قابل پیگیری است.

ضرورت گسترش فرهنگ پژوهش در حوزه‌های علمیه

آیت الله سیدباقر خسروشاهی

رئیس شورای جشتواره

ویژه نامه یکی از مشکلات پژوهش در حوزه‌های علمیه، نگاه سطحی یا نادرست برخی از افراد به این مقوله است. بعضی یا آن را بی فایده می‌دانند یا مانع از تحصیل و تدریس. دیدگاه حضرت عالی در این زمینه چیست؟

متأسفانه بعضی در جریان پیشینه حوزه‌های علمیه نیستند یا این موضوع را مورد غفلت قرار می‌دهند. علمای بزرگ گذشته، از آغاز جوانی و دوران طلبگی، هم با جدیت به تحصیل می‌پرداختند و هم دست به تألیف رساله‌های علمی و کتاب می‌زدند. مثلاً علامه حلی و فرزندش فخرالمحققین خود در جوانی، شروع به تألیف کتاب کردند. اتفاقاً تحقیق اگر مطابق با روش‌های علمی صورت گیرد، کمک شایانی به تحصیل و رشد علمی طلاب خواهد کرد. معمولاً تحصیل بدون تحقیق و مطالعه متون علمی و غنی، مثمر ثمر و نتیجه‌مند نخواهد بود؟ آیا می‌توان صرفاً با حفظ برخی از اصطلاحات در ذهن و عدم درک واقعی مفاهیم آن، خود را آگاه و عالم به موضوعات علمی فرض کرد؟ به طور قطع، این امر نیازمند فراز و فرودهای عمیق در منابع ادبی، اصولی، فقهی، روایی و رجالی است و بدون چنین فعالیت، تحصیل علم ممکن نخواهد بود.

ویژه نامه چگونه می‌توان معاونت‌های پژوهش در حوزه‌های علمیه را همچون معاونت آموزش، فعال و مسئولیت‌پذیر کرد؟

در این زمینه، به چند نکته باید توجه داشت: نخست آن‌که این امر، نیازمند فرهنگ‌سازی است و فرهنگ‌سازی، کاری تدریجی و زمان‌براست که طی سالیانی چند به بار می‌نشیند. دوم آن‌که باید نگاه مسئولان و برنامه‌ریزان در سطحی کلان، در جهت تغییر وضعیت موجود و نیل به آرمان‌ها باشد. این امر خوشبختانه تا حدودی تحقق پیدا کرده است. بر این پایه، سازمان پژوهش در حوزه‌ها، نیازمند تقویت و ارج‌گذاری

بیشتر است. سوم آن که سلیقه های شخصی برخی از افراد را نباید از نظر دور داشت. بعضی گویا حوصله ورود به امور پژوهشی را در خود نمی بینند؛ لذا سعی می کنند کمتر به این امور بپردازند. به هر حال، معاونت های پژوهش باید به رسالت خطیری که بر دوش دارند، توجه جدی تری کنند و بر فعالیت های خویش بیفزایند. البته مدیران مدارس علمیه و مسئولان مرکز نیز باید حمایت بیشتری نسبت به این معاونت مبذول دارند.

ویژه نامه به نظر حضرت عالی، رسالت و وظیفه مدیران مدارس و اساتید نسبت به گرایش طلاب به امر پژوهش و نگارش مقاله چیست؟

این امر باید به صورت بنیادین، مورد توجه مدیران قرار گیرد؛ چرا که اگر طلاب جوان با امر پژوهش آشنا نشوند، به طور قطع در آینده سهم مهمی در تولید علم نخواهند داشت؛ در حقیقت، زبان علمی در سطح کلی جامعه را نیاموخته و با آن بیگانه اند. بنابراین به هر شکل ممکن؛ یعنی چه از طریق گنجاندن امر پژوهش در برنامه روزانه درسی و چه با استفاده از روش های تشویقی، باید به این امر مهم با جدیت پرداخت و فرصت هایی را که نظام جمهوری اسلامی برای حوزه های علمیه فراهم آورده، غنیمت شمرد.

ویژه نامه بسیاری از طلاب با این سؤال مواجه هستند که میدان فعالیت پژوهشی حوزویان تا چه حد است و اثر آنان به چه شکل می تواند مورد استفاده قرار گیرد. نظر جنابعالی در این خصوص چیست؟

البته یادگیری روش پژوهش در وهله نخست، در تحصیل طلاب، اثر مثبت خواهد گذارد و اگر هیچ گونه بهره برداری از پژوهش جز این نباشد، مقصود حاصل شده است. با این وجود، دامنه فعالیت پژوهشی طلاب باید گسترش یابد. این امر، هم می تواند با تلاش و پی گیری شخص محقق و برقراری ارتباط با مراکز پژوهشی و مؤسسات علمی محقق گردد و هم حوزه باید تدبیری در این زمینه بیانید و با هماهنگی و همکاری با نهادهای استانی، طلاب پژوهشگر را جذب کرده و در پژوهش های دینی به کار گیرد. متأسفانه هنوز رعایت اخلاق پژوهشی به گونه ای شایسته نهادینه نشده است

ویژه نامه به نظر حضرت عالی چه راه کاری را می توان در جهت اصلاح این امر اندیشید و شما چه توصیه هایی به مدیران مدارس، اساتید و طلاب دارید؟

البته این امر، ناشی از عدم آگاهی بسیاری از طلاب جوان با روش تحقیق است و تعمّدی در این کار دیده نمی‌شود. ضمن این که آنان با ضوابط و قوانین مربوط به بهره‌برداری از آثار دیگران آشنایی ندارند. دبیرخانه جشنواره باید در این خصوص، فعالیت‌های روشن‌گرایانه داشته و طلاب را نسبت به عواقب اخلاقی و قانونی آن آگاهی بخشد.

ویژه‌نامه چنانچه رهنمود خاصی برای رشد کمی و کیفی جشنواره دارید، بیان

فرمائید؟

ضمن تشکر از همه عزیزانی که در برگزاری جشنواره چهارم، خدمات شایانی کرده و تلاش زیادی در این زمینه مبذول داشته‌اند، به نظر بنده، دبیرخانه جشنواره باید تلاش خود را همچنان در دو محور اساسی سامان دهد: یکی آموزش فراگیر در تمامی مدارس استان و برای تمام سطوح تحصیلی و دوم، گسترش فرهنگ پژوهش در سطح حوزه‌های علمیه. باید نام جشنواره برای همگان، یادآور کوشش علمی و تحقیق و مطالعه بیشتر و دقیق‌تر باشد و چنان کرد که طلاب، سراسیمه و با عشقی وافر در جشنواره شرکت کرده و اثر خود را ارسال کنند. البته دقت بیشتر در ارزیابی‌ها و صدور کارنامه‌های دقیق و آموزنده برای همه شرکت‌کنندگان نیز کاری شایسته و قابل تقدیر است که باید همچنان ادامه یابد.

فرازوی از روزمرگی، مدرک‌گرایی و سطحی‌نگری در تحصیل علم

حجت الاسلام والمسلمین سید محمد رضا آقامیری

نایب رئیس شورای جشنواره

۱. پیشتر نیز به این مسئله اشارت رفته بود که آموزش صرف، هیچ ثمری ندارد. آن چه آموزش را کارا می‌کند، ممارست، تمرین و غنی‌سازی آن است که اهمّ مصادیق آن را در پژوهش می‌توان جستجو کرد. پس گزاف است که بگوئیم پژوهش، منحصر به تحصیل است. بله، آن چه شاید بتوان گفت، آن است که پژوهش از حیث رتبه زمانی، پس از آموزش است و چنان چه مراتب اولیه آموزش صورت نگیرد، لاجرم پژوهش، مفید نخواهد بود که این بحث، مفروغ عنه است؛ چراکه ما عناصر اولیه تشکیل دهنده پژوهش را ابتدا آموزش و درک صحیح مبحث می‌دانیم، سپس انجام پژوهش و مراحل آن. چندی پیش خدمت یکی از مدیران محترم مدارس تهران بودم. ایشان می‌گفت: من پژوهش را برای طلاب، مضر می‌دانم؛ چراکه باعث می‌شود آنان از درس بازمانند. در پاسخ به این شبهه باید گفت: بله، پژوهش برای طلاب پایه‌های پائین‌تر به نحو دیگری باید صورت بگیرد که اصطلاحاً به آن مباحثه می‌گویند.

مباحثه که یکی از امتیازات حوزه‌های علمیه، نسبت به سایر مراکز و مجامع آموزشی است، مدخلی است برای پژوهش. وقتی طلبه در آن چه آموخته است، با میل خود به بحث می‌نشیند، در حقیقت آموخته‌های خود را به اشتراک گذاشته و در مقابل نیز هم‌بحث او چنین است و این مباحثه باعث هم‌افزایی علمی می‌گردد؛ ممارست علمی صورت می‌گیرد؛ مفاهیم در ذهن آنان نقش می‌بندد و این همان غنی‌سازی آموزه‌های گذشته است. در مباحثه، طرفین ناچارند علاوه بر متن خوانده شده به کتب دیگر مراجعه کنند؛ متوجه اشکالات شده و در صدد رفع یا تصحیح آن باشند. پس این که ما بگوئیم پژوهش، مضر است یا مخلّ تحصیل و تدریس است، این درست نیست. مع الوصف شرایطی دارد که اگر این شرایط، لحاظ شوند، موجب بالندگی و تعالی می‌گردد. حقیر

در احوال علمای اعلام گاهی نظری کرده‌ام. آن چه آنان را از دیگران متمایز می‌سازد، چند چیز است: ۱. خوب آموختن ۲. درک صحیح ۳. ممارست و همراهی با آموخته‌ها ۴. تحقیق و پژوهش.

اگر بخواهیم در این خصوص، مثالی بزنیم، باید بگوئیم بسیاری بودند که خوب آموختند و تا آنجا رفتند که استاد برجسته‌ای شدند؛ گرچه برخی از آنان حتی در مراتب بالایی علمی شاید درک صحیحی از آن چه تدریس می‌کردند، نداشتند؛ یعنی آنان هنرمندانی بودند که بیان شگفت‌انگیزی داشتند؛ ولو گاهی خود به عدم درک صحیح مطلب اعتراف می‌کنند؛ یعنی در قضیه، گرفتار جهل مرکب نیستند. عده‌ای دیگر، اساتیدی هستند که علاوه بر خوب فراگرفتن، از کلیت قضیه درکی صحیح داشته‌اند؛ گرچه گاهی اینان، هنرمندی گروه اول را نداشته‌اند، اما آن چه به عنوان دانش می‌آموختند، هیچ اعوجاجی در آن راه نداشت و چه بسا در این خصوص بتوان شاگردی امام خمینی رحمه‌الله را در محضر مرحوم آیت‌الله شاه‌آبادی در عرفان که در شلوغ‌ترین حالت آن، عدد شاگردان از هفت نفر تجاوز نمی‌کرد، از این مقوله دانست.

اما عنصر سوم تعالی، ممارست و همراهی با آموخته‌ها، بحثی است که عموم اهل تدریس همراه خود دارند و نمی‌گذارند بین آنان و دانش، متارکه‌ای صورت گیرد؛ معمولاً حاضر‌الذهن هستند و مباحث علمی را همواره مرور می‌کنند. بنابراین وقتی پرسشی علمی از آنان می‌شود، چنان جامع و با در نظر گرفتن همه زوایا، پاسخ آن را می‌دهند که شنونده به وجد می‌آید و یا اگر به شرح و تحلیل روایتی می‌پردازند، انسان، تمایز آنان را از سایرین به وضوح درک می‌کند. کافی است لحظاتی در محضر آیت‌الله شبیری باشید.

اما تحقیق و پژوهش؛ فقط کافی است نگاهی در آثار مرحوم علامه مجلسی، مرحوم علامه امینی، شیخ آغا بزرگ تهرانی، امام خمینی رحمه‌الله، علامه عطارودی و ... بنمائید؛ به طور نمونه، چندی پیش در محضر حضرت عطارودی بودم. تعبیری که می‌توانم در خصوص ایشان به کار ببرم، همان بیان نورانی علوی است که «هجم بهم العلم علی حقیقه البصیره و باشروا روح البیقین ... شوقاً الی رؤیتهم». بیش از هفتاد سال پژوهش، تألیف قریب به دویست جلد کتاب؛ اکنون نیز با حال نقاقت طاقت فرسا و کهولت سن

کافی است سؤالی از او پرسید. پرسیدم علم رجال را چه‌گونه یافته‌اید؟ فرمودند: علم رجال، علمی نیست که به‌سادگی هر طلبه‌ای بنشیند و اصول و قواعدی تألیف کند تا روایت صحیح را از غیر تشخیص دهد؛ بلکه باید از دل تاریخ هزار و دویست ساله به مطالبی دست یازد که بتواند بگوید به روایتش اعتنایی می‌توان نمود یا نه؟ فرمودند: در احوال رجلی به نام سلطان سلیم تفحصی کردم. دیدم در قرن چهارم هجری او را به علت دشنام دادن به امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (علیه السلام)، از شام رانده‌اند و یا از آن‌جا فرار کرده است؛ ناگزیر به بغداد آمده و باز دهان کثیفش را گشوده و به طعن آن امام همام پرداخته است. مردم بغداد نیز با او همان کاری را کردند که اهل شام کرده‌اند. به ایران آمده و در یکی از شهرها متوطن گردیده است. در آن عصر، آن شهر محل تجمع سفیانی ناصبی بوده است. آنان دور او را گرفته و به گفتارش ارج نهاده‌اند و آن هنگام که به درک واصل شد، بقعه‌ای برمدفنش نهادند. اکنون آن بقعه، محل زیارت شیعیان است. می‌فرمود: بقعه این دشمن اهل بیت (علیهم السلام) اکنون به عنوان امام‌زاده مطرح است. چه‌گونه به راحتی می‌توان به اصولی دست یافت که سره را از ناسره تشخیص داد و معتبر را از غیرمعتبر؟

۲. متأسفانه آفت امروز مجامع حوزوی؛ اعم از خواهر و برادر، روزمزی، مدرک‌گرایی و سطحی‌نگری است و این سه عنصر سبب می‌شود آن‌گونه که باید به تحصیل علم نپردازند و معنویات را به طور شایسته درنیابند. آن انگیزه حقیقی که در اسلاف گذشته حوزه‌های علمیه بود و از میان همه هیاهوها، غربت‌ها و فقرها، بزرگانی؛ چون امام خمینی (رحمه الله)، میرزای شیرازی، آیت‌الله بهاء الدینی و شرف‌الدین تربیت می‌شدند و هر کدام امتی بزرگ بودند، در اخلاف آنان یا اصلاً به چشم نمی‌آید یا بسیار اندک است. در این شرایط خاص چه باید کرد؟ به نظر می‌رسد در این شرایط مسئولین و متصدیان حوزه باید به فکر چاره باشند و فراگیری علم و تزکیه را طوری برنامه‌ریزی نمایند تا طلبه پس از فارغ التحصیلی به جایگاه مطلوبی نایل شود و آن انگیزه معنوی در این هیاهوی بی‌بدیل و مثال زدنی، باید توسط مدرسان و مربیان، با در نظر گرفتن شرایط موجود در طلاب ایجاد شود. گویا راهی جز این نیست. پس زعمای حوزه باید به تربیت مدرسان و مربیانی همت گمارند که آنان عهده‌دار تربیت و تعلیم طلاب شوند. گرچه بحمدالله عموم مدیران،

مؤسسان و متصدیان مدارس علمیه، شایسته مقام تربیت هستند و از این روست که هم‌اینک نیز فضایی وارسته و تربیت‌شده‌ای در مدارس ما تربیت شده و خود را آماده تربیت نفوس مردم می‌نمایند.

اما اگر بخواهیم شرایط را در نظر بگیریم، باید چاره‌ای اندیشید. در زمانه‌ای که مرزی بین صلاح و فساد دیده نمی‌شود، هر طرف را عنایت کنید، طرف دیگر می‌لنگد، آیا می‌شود طلاب را از همه رسانه‌ها در عصر انفجار رسانه محروم کرد؟ آیا می‌توان طلاب را از تعامل با مردم منع نمود؟ آیا کوچه و بازار که محل رفت و شد مردم است، مانند سابق است؟ اما یک کار می‌شود کرد. می‌توان الگویی را در نظر گرفت که به وسیله آن الگو، طلاب را با شرایط موجود و به اقتضاء، به دانشمندانی فاضل و متقی نائل نمود؛ لیکن تحقق این امر، مقدماتی می‌خواهد: اولاً مطالعه فراگیر و مطابق با اصول کاملاً علمی؛ ثانیاً انگیزه کافی برای تربیت دانشمندانی که بتوانند جامعه را به سوی تعالی سوق دهند. شاید بتوان نمونه آن را در انگیزه مرحوم آیت‌الله العظمی حائری یزدی در تأسیس حوزه علمیه قم جستجو نمود؛ چرا که شرایط آن زمان برای دین‌مداران، بسیار بدتر از اکنون بوده است؛ زیرا حکومت آن زمان با تمام توان، در صدد از بین بردن دین و دین‌مداری در روحانیت بوده است. در عین حال قم به پایگاه تربیت عالمان و عارفان و جهاد و شهادت تبدیل شد و هنوز نیز حوزه قم و حتی نجف، متأثر از آن انگیزه بلند مرحوم حائری است که در مکتب خود، مانند امام خمینی رحمه‌الله را تربیت نمود و ثالثاً تدوین برنامه‌ای واقعی و مطابق وضعیت موجود برای حوزه‌های علمیه و در آوردن حوزه از روزمرگی و رابعاً در نظر گرفتن وضع معاش طلاب که لطومات جدی به آنان زده است.

بنابراین در پژوهش نیز همین‌گونه است؛ یعنی مطابق با آن چه گفته شد، باید برنامه‌ای برای آن در نظر گرفت. پژوهش، مهم است. اصلاً اگر در درس طلبگی، پژوهش نباشد، تعالی و بالندگی صورت نمی‌گیرد. به همین جهت ابتدا به طلاب برادر توصیه می‌کنم، امر پژوهش را جدی بگیرند؛ چرا که متأسفانه آن‌گونه که از طلاب برادر توقع می‌رود، آنان به امر پژوهش نمی‌پردازند و این، موجب افت علمی حوزه‌ها خواهد شد و در وهله ثانی به طلاب خواهر نیز سفارش می‌کنم که اولاً اصول پژوهش را دریابند و فراگیرند؛ ثانیاً تجربه پژوهش داشته باشند تا بنیه علمی آنان محکم گردد.

۳. آن چه به نظر می‌رسد که در جملات پیش نیز بدان اشاره شد، پژوهش به تقویت بنیه علمی کمک می‌کند و چنان چه طلبه با آن همراه شود، به یک پژوهشگر تبدیل می‌شود و چون در امر تحقیق، زبده گردید، به تدوین مقالاتی می‌پردازد که مورد نظر و توجه است و چه بسا به یک اثر مهم علمی تبدیل شده و مورد توجه مجامع علمی قرار گیرد. این اتفاق صرفاً برای پژوهشگران می‌افتد.

۴. چه اشکال دارد مقالات علمی طلاب به مراکز علمی ارائه شده و در عداد مقالات علمی موجود در سامانه‌های دانشگاهی علمی قرار گیرد؟ متأسفانه هم‌اکنون پایان‌نامه‌های حوزویان در انبارهای مدارس خاک می‌خورد. چرا باید این‌گونه باشد؟ چرا حوزویان در مجامع علمی، حضور و مشارکت جدی ندارند؟ همه این‌ها به جهت آن است که در حوزه، پژوهشگاهی که بتوان به وسیله آن به این امور پرداخت، موجود نیست؛ به جهت آن که در حوزه، وب‌سایتی که به امور پژوهش بپردازد، وجود ندارد. مدیریت خواهران تهران به صورت جدی پیگیر دو مسئله است:

۱. ایجاد پژوهشگاهی بزرگ برای طلاب خواهر و برادر حوزه علمیه استان تهران؛

۲. ایجاد سامانه‌ای تخصصی - اینترنتی برای ارائه مقالات به علاقمندان و پژوهشگران و اتصال به کنسرسیوم محتوای ملی کشور.

افق‌های پیش روی معاونت پژوهش حوزه علمیه استان تهران

حجت الاسلام والمسلمین جعفر سماوات

عضو شورای جشنواره

حضور در جشنواره‌های علمی، و شرکت در رقابتی سالم، معیاری برای آزمودن میزان توانمندی‌های علمی شرکت‌کنندگان، و برآیند آن، نشان‌دهنده میزان توفیق برنامه‌ریزی‌های انجام شده توسط نهادها و مراکز برنامه‌ریز و سیاست‌گذار در حوزه پژوهش است. پس از برگزاری جشنواره‌های علمی، یکی از وظایف و فرصت‌های حامیان و متولیان ترویج پژوهش، تحلیل دقیق ساختار، موضوع و محتوای آثار علمی است، تا براساس وضعیت پیشین و فعلی، آسیب‌شناسی کرده و برای تکمیل نواقص احتمالی و تأکید بر استمرار نقاط قوت، هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی نمایند. معاونت پژوهش حوزه علمیه استان تهران، با سپری شدن بیش از چهار سال از بدو تأسیس مجموعه مدیریت حوزه علمیه تهران، و با پیشینه برگزاری سه دوره جشنواره علمی، چهارمین دوره جشنواره علامه حلی رحمته الله را نیز با بدست آوردن موفقیت‌ها و تجارب قابل توجهی، برگزار نمود.

بنابر آمار تهیه شده توسط دبیرخانه چهارمین دوره جشنواره، آثار علمی این دوره، از جهت رعایت ساختار ظاهری، تا حدود زیادی بهبود یافته است. این ارتقاء وضعیت را می‌توان نشان‌دهنده تأثیر مطلوب کارگاه‌ها، کلاس‌های روش تحقیق و روش نگارش مقاله و مشاوره‌های علمی‌ای قلمداد نمود که از ابتدای سال تحصیلی ۱۳۹۲، در تعدادی از مدارس علمیه استان و با عنایت مسئولین آن‌ها، برگزار گردید. قابل توجه است که بیشترین نرخ رشد، در بخش ساختار و روش آثار علمی، مربوط به مدارس علمیه‌ای است که متقاضی برگزاری این کلاس‌ها و کارگاه‌ها، توسط معاونت پژوهش استان، بوده‌اند؛ این پیشرفت، مایه بسی امیدواری و مسرت است و اهتمام گروه علمی معاونت پژوهش استان را برای ادامه راه، دوچندان نموده است. قوّت و استحکام محتوای علمی آثار نیز در این دوره، نسبت به دوره‌های قبل، رشد داشته است. گرچه سیر این رشد، چندان سریع نیست و البته طبیعت آن هم، چنین اقتضائی دارد و در شرایط فعلی و با وجود مشکلات

و کاستی‌ها، نمی‌توان انتظاری بیش از این داشت، اما بیشترین هم‌معاونت پژوهش استان، سامان بخشیدن به مسئله محتوای علمی آثار قرار گرفته است.

تقویت بنیه علمی و پژوهشی آثار علمی طلاب، اساسی‌ترین هدف معاونت پژوهش در همه این سال‌ها و در آینده خواهد بود. نبود انگیزه کافی در طلاب و در برخی مسئولین مدارس علمیه، مسئله‌ای است که باید برای آن چاره‌اندیشی نمود. ایجاد انگیزه علمی و پژوهشی نیز، به نوبه خود، ریشه در عوامل و مشکلات دیگری دارد که باید ابتدا آنها را شناسایی و بر علاج آنها همت گمارد. به هر روی، تقویت بنیه علمی، تنها با دلسوزی و مشارکت حداکثری همه مسئولین و اساتید مدارس علمیه، که بازوی علمی و اجرایی معاونت پژوهش استان، محسوب می‌شوند، میسر خواهد شد. برای پنجمین دوره از جشنواره علامه حلی رحمته‌الله ضمن برنامه‌ریزی برای حفظ و تسریع رشد کمی و ساختار علمی آثار، برای ارتقاء کیفی آنها، برنامه‌ریزی‌های جدی انجام خواهد گرفت. راه‌اندازی نشریات علمی در مدارس علمیه، و سعی در رونق یافتن آن و بهبود کیفیت محتوای آثار، مسیری است که طلاب می‌توانند بواسطه آن، کسب تجربه نموده و از طریق ارزیابی‌های دقیق علمی که توسط گروه علمی معاونت پژوهش انجام می‌گیرد، به مرور، بر بنیه علمی خود بیفزایند.

بهره‌گیری از ظرفیت عظیم طلاب سطوح عالی و فارغ‌التحصیلان حوزوی، همواره یکی از دغدغه‌های معاونت پژوهش استان تهران بوده است. گرچه، جشنواره علامه حلی رحمته‌الله بخشی زیادی از طلاب جوان مدارس علمیه را پوشش داده است، ولی به دلیل وجود برخی شرایط خاص، از مشارکت طلاب بالای ۳۱ سال، که عمدتاً از طلاب و روحانیون سطوح عالی و دروس خارج تشکیل شده‌اند، بی‌بهره مانده است. معاونت پژوهش استان تهران، برای نخستین بار و با طرحی ابدائی، با راه‌اندازی جشنواره پژوهشی علامه شعرانی رحمته‌الله، از اوایل دی‌ماه ۱۳۹۲ در صدد شد، تا از این ظرفیت مغفول مانده، بهره برده و زمینه شناسایی و حمایت از طلاب و روحانیون پژوهشگر و اهل قلم بالای ۳۱ سال را فراهم آورد. مع‌الاسف، جشنواره علامه شعرانی رحمته‌الله با بی‌مهری‌هایی روبرو گشته است که امیدواریم در آینده، بیش از این، مورد عنایت مسئولین حوزوی قرار گرفته و حوزه علمیه استان تهران، از برکات علمی و معرفتی آن، بهره‌مند گردد.

برگزاری جشنواره‌های داخلی علمی، در مدارس علمیه نیز، از جمله برنامه‌هایی است که

می‌تواند با ایجاد انگیزه، زمینه را برای بهبود مهارت‌های پژوهشی، و رشد علمی طلاب، هماهنگ با برنامه‌های درسی آنها، فراهم آورد. معاونت پژوهش استان، ان شاء الله به زودی، با تدوین آیین‌نامه برگزاری جشنواره‌های علمی مدارس، و حمایت از برگزاری آنها، این هدف را محقق خواهد نمود.

تجهیز کتابخانه‌های مدارس علمیه و کمک به ایجاد کتابخانه‌های تخصصی، متناسب با رویکردهای علمی هر کدام از مدارس، از دیگر برنامه‌های پیش روی این معاونت برای سال جدید است. این امر از طریق گزارش‌گیری دقیق از هر کدام از کتابخانه‌ها، امکان سنجی و ارزیابی میزان نیاز علمی-پژوهشی مدارس، صورت خواهد گرفت. تدوین آیین‌نامه‌ها و فرم‌های مخصوص این طرح، هم‌اکنون در حال اتمام بوده و با هماهنگی با مدیران و معاونین پژوهش محترم مدارس علمیه، به زودی انجام خواهد شد.

ضمن تشکر فراوان از کوشش‌های بی دریغ و خالصانه مجموعه دبیرخانه چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه استان تهران، از همه طلاب، اساتید و مسئولین دلسوز که برای رشد علم و معرفت و رونق پژوهش در حوزه‌های علمیه، دغدغه دارند و با تمام وجود تلاش می‌کنند، سپاسگزارم و امیدوارم توفیقات الهی، همواره قرین فعالیت‌ها و دلسوزی‌هایمان قرار گیرد.

جشنواره علامه حلی؛ محملی مهم برای رشد علمی طلاب

حجت الاسلام والمسلمین علی اکبر رضایی

دبیر جشنواره علامه حلی (ره) استان تهران

حمد و سپاس به درگاه الهی که سایه لطف و کرم خویش را بر مؤمنان گستراند و آنان را از هدایت پیامبران؛ به ویژه حضرت محمد (ص) بهره مند ساخت. سلام بر آخرین ذخیره الهی، حضرت بقیه الله الأعظم، مهدی موعود (عج) که بشر در انتظار ظهور اوست.

بی شک رشد و تعالی امت اسلامی در گرو تلاش مستمر فرهیختگان و دانشمندان است که به فرموده صادق آل محمد (ص)، وارث پیامبرانند و برتر از هزار عابد و زاهد. آنان که در غیاب ولی خدا، سکان دار هدایت اند و احکام الهی، جز به سخت کوشی آنان به دست نیاید؛ کوشش هایی بی دریغ، پردامنه، استوار و مبتنی بر قرآن و سنت. باری تداوم این سیره راستین، نیازمند وجود ره پویانی است که کمر همت بسته و نهال عمر خویش را در راه کسب دانش و پژوهش، تنومند سازند و بی هیچ دریغی و آن چنان که سلف صالح کرده اند، بار چنین رسالت ارجمندی را بر دوش کشند. اما امروزه دانش و ابزار نوین، به مدد پژوهندگان سخت کوش آمده و تلاش بنیادین آنان را سرعت و دقتی وصف ناپذیر بخشیده است. در این میان، جشنواره علامه حلی، جهدی پویا و مستمر را فرا راه خویش قرار داده تا از سکنج و رنج این مسیر صعب، در اندازه میسور خود بکاهد و پیشینه و پسینه آن را هموار سازد.

بر این پایه، تمامی توان خویش را با دقت و حوصله، مصروف ارزیابی و بررسی آثار ارسالی به دبیرخانه ساخته و آن چه را نباید و باید در پژوهش ملحوظ داشت؛ بی هیچ متنی در معرض توجه پژوهشگران قرار داده است. با این همه نباید از رسالتی که حوزه های علمیه به ویژه مسئولان سخت کوش مدارس بر عهده دارند، غفلت کرد. از این رو نکاتی چند به نظر می رسد که چه بسا هشدار آن ها، افقی روشن تر در پیش نههد:

۱. بحمدالله استقبال از جشنواره، همچون سنوات گذشته در حد انتظار و شایسته بود؛ ولی آمار مدارس، حاکی از تلاش مجذانه برخی و بی توجهی و کم کاری تعدادی دیگر است. متأسفانه در شماری از آثار ارسالی، اخلاق پژوهشی رعایت نشده و در ارجاع دهی مطالب، روشمند نبودند. این امر حاکی از عدم رعایت ارجاع دهی صحیح و فهم صحیح این امر است که گام نهادن محسوب گشته است.

۲. باید بر این امر افسوس خورد که با گذشت چند سال از برگزاری جشنواره علامه حلی در تهران از یک سو و اهمیت، گستردگی و شهرت امر پژوهش در مجامع علمی کشور از سوی دیگر، برخی از مدیران محترم هنوز درک درستی از این مسئله ندارند و جشنواره را حرکتی اجباری، دستوری یا نمایشی می پندارند. این طرز تلقی به نظر، بسیار نگران کننده می نماید و زحمات بسیاری از مسئولان حوزه را نادیده می انگارد.

۳. در این میان، نگاه برخی از طلاب نیز جالب توجه است. عده ای بر این اعتقادند که هر اثری که به جشنواره ارسال می شود، کاملاً بی نقص بوده و باید مورد پذیرش قرار گیرد. در واقع آنان دچار نوعی خودباوری بی پایه هستند و بر این اساس، هیچ گونه نقدی را در خصوص اثر خود بر نمی تابند؛ هرچند نوپا و کم تجربه باشند. این باور نه چندان شایسته نیز پیامدهای ناخوشایندی را به وجود خواهد آورد که نخستین آن، توقف تعالی و پیشرفت صاحب اثر است.

۴. نوع مقالات ارسالی از نظر ساختار، کامل و نزدیک به آثار پژوهشی بود؛ یعنی قالب مقاله و شیوه تتبع و تنظیم مطالب، بسیار بهتر از سال گذشته بود و تنها در تحلیل و نحوه استفاده از مستندات و ارجاع دهی، ضعف های جدی وجود داشت.

۵. آمار امسال از نظر کمی در مقایسه با سال گذشته، سطح پائین تری داشت؛ ولی از نظر کیفی از میزان قابل قبول و بهتری برخوردار بود. اغلب آثاری که خواهران برای جشنواره ارسال کرده اند، تحقیقات پایانی است. این آثار گرچه از نظر تلاشی که نگارندگان دارند، قابل تقدیر است؛ اما به دلیل آن که نوع آن ها، جمع آوری و فاقد تحلیل علمی هستند، نمی توانند جایگاه علمی نگارندگان را نشان داده یا ارتقا بخشند. مقالات اندکی نیز که از سوی خواهران به جشنواره رسیده، از قوت کافی برخوردار نیستند. حضور امسال خواهران حتی در بخش پایان نامه ها بسیار کم رنگ بود.

با توجه به نکات یاد شده، توصیه‌هایی چند به مدیران، معاونت‌های پژوهش و طلاب محترم مدارس علمیه ارائه می‌گردد. امید که مورد توجه این عزیزان قرار گیرد:

الف- برگزاری جشنواره‌های علمی در سراسر دنیا، زمینه‌ای جامع و پویا برای کشف استعدادهاست و مجامع علمی دنیا از این رهگذر، نیروهای کیفی خود را کشف، شناسایی و مورد بهره‌برداری قرار می‌دهند. این روش، سودآوری دوسویه دارد؛ یعنی هم محققان مورد حمایت مادی و معنوی قرار می‌گیرند و هم مؤسسات علمی، طرح‌های پژوهشی خود را با همکاری نخبگان، سامان می‌بخشند. این امر کاملاً روشن و مشهود است. جشنواره علامه حلی نیز محملی مهم و ارزشمند در جهت رشد علمی طلاب به شمار می‌رود و در این زمینه، بسیار تأثیرگذار است. بنابراین نه تنها نباید نگاهی ایزاری یا نمایی به جشنواره داشت که لازم است این حرکت علمی نوپا را بیش از پیش تقویت کرد تا موفق به دریافت امتیاز کشوری گردد. در این صورت خواهد توانست امکانات مادی و معنوی خود را تا حد بسیار زیادی ارتقا بخشد و طلاب محترم را از مواهب بیشمار آن بهره‌مند سازد.

ب- بی‌شک نگارش مقاله و پژوهش، نیازمند آموزش است. یادگیری روش‌های تحقیق در کمیّت و کیفیت کار، تأثیر بسزایی خواهد گذاشت و مانع سردرگمی و انحراف پژوهشگر می‌شود. بر این اساس، حوزه علمیه استان، طیّ چند سال گذشته تلاش دارد تا با توجه و حمایت معاونت پژوهش و برخی از مدیران مدارس علمیه، دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و بلندمدت برگزار کند. نتایج این کار در حدّ خود، بسیار قابل توجه بود. لذا انتظار این است که سایر مدارس نیز با برنامه‌ریزی منسجم، نسبت به برگزاری کارگاه‌های آموزشی روش تحقیق همت گمارند و از مواهب متعدد آن در جهت تقویت علمی طلاب برخوردار گردند.

ج- با توجه به سطح تحصیلی طلاب، لازم است در هر حوزه، یک یا چند استاد مجرب که با روش‌های پژوهش کاملاً آشنایی دارند، آنان را از مرحله انتخاب موضوع، فیش‌برداری و تحلیل مطالب، مورد نظارت و راهنمای خویش قرار دهند. این امر از جنبه‌های مختلف، برای طلاب سودمند است.

چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه تهران در یک نگاه

مهدی محمدی

مسئول اجرایی جشنواره

امام علی علیه السلام می فرمایند:

«لاعمل کالتحقیق»؛ هیچ کرداری مانند پژوهش نیست.

یکی از اساسی ترین رسالت های حوزه های علمیه، راهگشایی برای مسائل و مشکلات مختلف حیات انسانی، بر اساس نصوص دینی است. از سویی، وسعت و سرعت پیشرفت ها و تغییر نگاه، سبک زندگی و نیازهای انسان امروز، سؤالات و چالش های انبوهی را در ذهن ها ایجاد کرده است که پاسخ بدان ها، ضرورت تحقیق و کنکاش مضاعف در علوم دینی را بسی بیشتر نمایان می سازد؛ از سوی دیگر، به نظر می رسد، نتایج پژوهش ها و تحقیقات علمی اندیشمندان مسلمان، باید بر اساس زبانی عرضه شود که استوار و مورد فهم همگانی قرار داشته باشد. بهره گیری از شیوه های عام و مورد قبول برای ارائه یافته ها و پژوهش های علمی، امری ضروری و بسیار پراهمیت است. اگر از شیوه های رایج ارائه یافته های علمی استفاده نکنیم، در واقع نخواهیم توانست با جامعه علمی بیرون از خود، به نحوی سخن بگوییم که برای آنها قابل فهم باشد. حوزه های علمی شیعی در ایران، به عنوان ام القرای جهان تشیع، رسالتی عظیم در حفظ، تولید و ترویج معارف دینی بر عهده دارند و از این رو، مجهز شدن به زبان و شیوه های رایج ارائه یافته های علمی، امری ضروری است. بزرگان و سیاست گزاران حوزه علمیه، برنامه های مختلفی را بر همین اساس پیشنهاد کرده اند. برگزاری جشنواره های علمی در حوزه های علمیه، زمینه ای مناسب برای شناسایی و حمایت از طلاب مستعد و پژوهشگر است. جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه چند سالی است که با هدف تقویت نشاط علمی و گسترش روحیه پژوهش، شناسایی نخبگان و استعداد های علمی برتر، زمینه سازی و هدایت طلاب مستعد به گرایش های تخصصی و کاربردی کردن

تحقیقات علمی، متناسب با نیازهای داخلی و خارجی، در قم و پس از آن در تهران و سایر استان‌ها، برگزار می‌گردد. جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه استان تهران، علاوه بر تلاش برای دسترسی به اهداف مذکور، انگیزه‌ای مناسب در طلاب ایجاد کرده و افق‌های روشن و امیدوارکننده‌ای را برای آینده حوزه علمیه تهران ترسیم نموده است.

دبیرخانه چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه استان تهران خداوند منان را شاکر است که توانسته است گامی در جهت نیل به این اهداف بردارد. این دبیرخانه، تلاش نموده است تا با آسیب شناسی دوره‌های پیشین، در کنار جنبه رقابتی جشنواره به جنبه‌های آموزشی نیز بپردازد؛ ازین رو، بر آن است تا با ارائه کارنامه‌ای تفصیلی، جامع و با نگاهی نقادانه، طلاب محترم را در پربارتر شدن تحقیقات علمی‌شان، یاری نماید. در ادامه گزارشی را روند اجرایی و آثار ارسال شده به دبیرخانه چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه استان تهران، ارائه می‌گردد:

در مجموع، ۸۶۰ اثر در قالب مقاله، پایان‌نامه و کتاب، به دبیرخانه چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه استان تهران راه یافت که ۲۹۹ اثر، متعلق به حوزه علمیه خواهران و ۵۶۱ اثر، متعلق به حوزه برادران استان بوده است.

از میان این ۸۶۰ اثر، ۷۰۴ اثر در قالب مقاله، ۱۲ اثر در قالب کتاب، ۹۳ اثر در قالب پایان‌نامه و ۷۲ اثر در قالب تحقیق پایانی سطح ۲ ارائه گردیده است. از ۸۶۰ اثر ارسالی، تعداد ۵۳ اثر، فاقد شرایط اولیه بوده و از دور رقابت خارج گردید.

در مرحله ارزیابی اجمالی، تعداد ۸۰۷ اثر، طی ۲ مرحله (مرحله اول توسط ارزیابان و مرحله دوم توسط دبیر جشنواره) مورد ارزیابی قرار گرفت که از این تعداد، ۶۱ اثر به مرحله تفصیلی راه پیدا نمود.

تعداد ۶۱ اثر باقی مانده، در دو دور ارزیابی (تفصیلی ۱ و ۲) مورد ارزیابی دقیق قرار گرفت که پس از اتمام مراحل ارزیابی تفصیلی ۲، آثار برتر، انتخاب گردید. آمار این جشنواره، که در انتهای این ویژه‌نامه درج شده، براساس برترین آثار و برترین مدارس استان تدوین گردیده است.

در بخش برترین آثار، نام آثار برتر و نویسندگان آنها به ترتیب رتبه و براساس

نمره ارزیابی هر اثر آورده شده است.

در بخش برترین مدارس نیز، سعی شده، فعال‌ترین مدارس در چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته‌الله معرفی شوند. تعداد آثار، معدل مجموع نمرات در ارزیابی‌های اجمالی، تفصیلی (۲ و ۱) و میزان صحت و سلامت آثار، از جمله معیارهای انتخاب مدارس برتر بوده است.

آثاری که فاقد شرایط اولیه بوده‌اند، از جشنواره حذف و در معدل‌گیری لحاظ نشده است. همچنین آن دسته از آثار که متعلق به شخص فرستنده اثر نبوده، طبق آیین‌نامه، در مرحله ارزیابی اجمالی، برای آنها نمره صفر در نظر گرفته شده و در معدل کلی، مؤثر بوده است. بدین ترتیب، مدرسی که از لحاظ کیفی فعالیت بهتری نموده‌اند، میانگین بهتری کسب کرده و در رتبه بالاتری قرار گرفته‌اند.

در پایان، این دبیرخانه از تلاش و حمایت‌های همیشگی دبیرخانه سراسری علامه حلی رحمته‌الله، مدیران حوزه‌های علمیه برادران و خواهران استان تهران و مسئولین محترم مدارس علمیه خواهر و برادر و همچنین، گروه علمی و اجرایی چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته‌الله، تقدیر و قدردانی می‌نماید. امیدواریم که نتیجه تلاش‌های بی‌وقفه این مجموعه، توانسته باشد خوشنودی حضرت ولی عصر (عج) را جلب نموده باشد.

فضیلت اندیشه و جایگاه پژوهش روشن‌مند و مولد

حسین زحمتکش زنجانی

عضو گروه علمی

جشنواره علامه حلی که به آثار پژوهشی طلاب جوان اختصاص دارد، چندی است که بر فضای علمی و پژوهشی حوزه‌های علمیه سراسر کشور سایه انداخته و ارمغانی از روی آوری به تفکر و تدبّر روش‌مند و عرضه تحقیقات حوزوی را در پی داشته است. این جشنواره به لطف خداوند لایزال به اندازه‌ای در حوزه‌های علمیه سراسر کشور از شهرت و محبوبیت برخوردار است که شاید کمتر طلبه‌ای را بتوان یافت از چنین جشنواره عظیمی بی‌اطلاع باشد. جشنواره علامه حلی، فرصت مغتنمی است که زمینه‌های لازم را برای عرضه آثار برتر پژوهشی با رویکرد دینی فراهم آورده است. این جشنواره که اکنون با اقبال عمومی طلاب فاضل و اندیشمند روبه‌رو شده و آن‌ها را به تکاپویی دانش‌بنیان و پژوهش‌محور واداشته است، به‌راستی می‌تواند تا سالیانی دیرتر به عرصه‌ای برای تولید و فراوری دانش و فربه‌سازی اندوخته‌های علمی کشور بدل گردد.

البته از این مسئله، نباید غفلت ورزید که تارسیدن به یک جشنواره ایده‌آل، هنوز کارهای زیادی وجود دارد که می‌توان انجام داد. این مهم تنها زمانی میسر می‌گردد که جشنواره علامه حلی، جایگاه خود را در میان سایر جشنواره‌های علمی کشور بازیابد. ضروری است این نکته را به خوبی دریافت که تناسب جوایز نقدی جشنواره با سطح برگزاری آن هرچند مهم است، اما مهم‌تر از آن، اعتبارات حاصل از جشنواره برای برگزیدگان می‌باشد. اکنون در جشنواره‌های معتبر، آنچه بیش از جوایز آن‌ها اهمیت دارد، اعتباری است که این جشنواره‌ها به برگزیدگان خود می‌دهند و سابقه پژوهشی آن‌ها را پررنگ‌تر می‌نمایند. در مجامع علمی، هر قدر سابقه پژوهشی فردی درخشان‌تر باشد، اعتبار علمی و شغلی او نیز بیشتر خواهد بود؛ به خصوص آن‌که با توجه به فقر معیارهای مورد وفاق نخبگی در حوزه علمیه، فعلاً چاره‌ای نیست که به جشنواره علامه حلی، نگاه ویژه‌ای داشته باشیم.

اساساً وضعیت پژوهش در حوزه‌های علمیه، هرچند طی سالیان اخیر با همت معاونت پژوهش تهران و مسئولین و مدیران و معاونت پژوهش مدارس علمیه حوزه، پیشرفت خوبی داشته است، اما با این حال تقریباً هیچ حوزه‌ای را نمی‌توان یافت که با جدیت کامل، همه همت و تلاش خود را در جهت فربه‌سازی و به‌روزآوری فرآورده‌های پژوهشی در حوزه متبوع خود مبذول دارد. معمولاً شیوه پژوهش محور در مدارس علمیه، قربانی روش آموزش محور می‌شود. براین اساس به‌راستی نمی‌توان از فضای موجود رضایت و امید داشت و اگر در امر پژوهش برای برخی از طلاب و روحانیون، توفیقی حاصل می‌گردد، اکثراً به صورت خودجوش بوده که تأثیر کمی را می‌توان برای مسئولان و اساتید حوزه در نظر گرفت. این در حالی است که آشنایی طلاب علوم دینی با شاخص‌های تحقیق و مطالعه و توانایی در پژوهش و نگارش در عصر حاضر، ضرورتی انکارناپذیر است. حجم شبهات مذهبی و اعتقادی و نیز لزوم تبادل فعال علمی در عرصه بین‌المللی، بر اهمیت این مسئله می‌افزاید.

با توجه به شرایط موجود، جشنواره علامه حلی که به همت زبندگان عرصه قلم و پژوهش در سطح حوزه‌های علمیه برگزار می‌گردد، عرصه پرباری است تا به سهم خود، روند پژوهش محوری حوزه را تسریع بخشیده و آن را با نیازها و مقتضیات جهانی هماهنگ سازد. این در حالی است که به گمان من، جشنواره علامه حلی تهران در میان سایر جشنواره‌های استانی، از صلابت و دانش بنیادی برجسته‌تری برخوردار است و این شاید به دلیل موقعیت منحصر بفرد حوزه علمیه تهران در زمینه مطالعات روش‌مند و نیز سبقه‌ی حاکم بر فضای علمی حوزه تهران باشد که دیرینگی و پیشینگی آن بر کسی پوشیده نیست.

طلیعه چهارمین جشنواره علامه حلی در حوزه علمیه تهران، با چنین رویکردی در جامعه علمی حوزویان تهران درخشد و به استقبال آثار پژوهشی طلاب رفت. آثارارسالی طلاب در این دوره، از نظر کیفی، تفاوت‌های چشم‌گیری نسبت به دوره‌های پیشین داشت. مهم‌ترین نکته‌ای که در نگاه نخست به چشم می‌آمد، ساختارپذیری آثار؛ اعم از مقاله، پایان‌نامه و کتاب و همچنین اصول‌مندسازی شاکله آن‌ها بود؛ بدین لحاظ آثارارسال شده، با توجه به آموزش‌های انجام یافته توسط معاونت پژوهش حوزه علمیه تهران و آشنایی بیشتر طلاب با قواعد پژوهش، غالباً از اساس درستی برخوردار بوده و

نویسندگان با جدّیت تمام، خود را ملزم به حفظ ارکان اثر نمودند. این مسئله، نشان از آن دارد که تحقیقات حوزوی طلاب جوان، به تدریج روش مند گردیده و بر غنای آن، از نظر شکل و محتوا افزوده شده است. از دیگر جلوه‌های مثبت جشنواره امسال، همکاری خوب مدارس با طلاب محقق خود و حمایت آموزشی و معنوی از آن‌ها بود؛ به گونه‌ای که آثار پژوهشی غالباً پس از بومی‌سازی توسط مدارس و به شکلی مطلوب و برنامه‌ریزی شده، به دبیرخانه جشنواره ارسال گردید.

با این حال، برخی نکات منفی را نیز می‌توان در آثار ارسالی به جشنواره چهارم استان تهران سراغ گرفت؛ از جمله این که آثار به لحاظ کمّی، از وضع مطلوبی در مقایسه با سال گذشته برخوردار نبود. دو دیگر آن که عدم رعایت اخلاق پژوهشی در بسیاری از آثار، خستگی را بر تن گروه علمی و ارزیابان جشنواره باقی می‌گذاشت. جدا از قبح ذاتی عمل، به این مسئله اساسی باید توجه داشت که هدف از برگزاری جشنواره علامه حلی، خودآزمایی پژوهشی است، نه خودنمایی بی حاصل. در آخر، ضمن سپاس از نویسندگان آثار و مدارس علمیه؛ به خصوص معاونان پژوهش مدارس علمیه، به طلاب جوان توصیه می‌کنم که با پشتوانه‌ای از آموخته‌های علمی و با رعایت کامل اصول و فنون پژوهش و نگارش، به تحقیقات بنیادین روی آورده و به فرآیند تولید علم در کشور یاری رسانند.

پژوهش، هدف نیست؛ راهی برای یافتن حقیقت است

سیدعلی شمسی

عضو گروه علمی

در باب ضرورت مطالعه و پژوهش

پژوهش، تلاش علمی روشمندی است تا از طریق آن، بتوانیم پاسخی مناسب برای حل مسائل خود بیابیم و یا دست کم، بدان نزدیک شویم. بی توجهی به پژوهش، بی توجهی به تلاش برای پاسخ به مسائل اساسی زندگی، و درواقع، بی توجهی به زندگی است. این بی توجهی، ناشی از نازل بودن و یا رکود سطح آگاهی و معرفت و یا ناشی از شرایط خاص روانی، اقتصادی، سیاسی و... است. به هر روی، چنانچه زندگی برای ما معنادار است، و چنانچه نیازمندیم که بدانیم چگونه باید در قواره یک مسلمان زندگی کنیم، باید مستمراً، برای بهبود اوضاع آن بکوشیم. نوع و عمق آگاهی و معرفت ما، و نوع رویکرد ما به زندگی، نقشی فعال و اساسی در کشف مسائل و احساس نیاز بیشتر برای پاسخ به آنها دارد. این مسائل، الزاماً مسائل جدید و نوپدید نیستند؛ بلکه بسیاری از آنها مسائلی هستند که به وجود آنها، اندک توجهی نداشته‌ایم. هر قدر بر عمق و گستره آگاهی‌های علمی ما افزون گردد، بر وجود مشکلات و مسائلی عمیق‌تر و البته در نگاه ابتدایی، ناپیداتر، واقف می‌گردیم؛ مسائل و مشکلاتی که حل آنها، تأثیرات سرنوشت‌سازی بر عمیق‌ترین لایه‌های زندگی ما خواهد گذاشت. پژوهش‌های علمی، راهی است که چگونه زیستن ما، و در نهایت، فرهنگ را سامان خواهد داد و به ساخت تمدنی غنی و قوییم، رهنمون می‌گردد. همه اندوخته دانش و معارف اسلامی که امروز در اختیار ما قرار گرفته، مرهون پژوهش‌های بسیاری است که تاکنون، توسط اندیشمندان مسلمان، انجام گرفته است. الزام به ارتقاء و گسترش علم و دانش و ضرورت رونق پژوهش‌های علمی بر پایه آنها، در شرایط فعلی، برای ما ایرانیان مسلمان، بسیار حیاتی و ضروری‌تر از همه دوره‌های تاریخی است. هرگونه تلاش برای ارائه الگوی زندگی اسلامی، بدون توجه جدی به ضرورت انجام پژوهش‌های عمیق

علمی در حوزه‌های مختلف علوم اسلامی و انسانی، کاملاً بی‌معنی و بی‌ثمر خواهد بود. فقر علمی، اساسی‌ترین مشکل ما برای وقوف به مسائل واقعی و کشف مسائلی جدید است. فقر علمی، ناشی از عدم اهتمام به مطالعه مستمر، عمیق و روشمند است. در بخشی از جامعه علمی ما، مطالعه، عنصر و گوهری فراموش شده است. هر روزه، شاهد تولید آثار علمی متعددی هستیم؛ اما این آثار، به چه میزان، ناظر بر مسائل جدی است، تا چه میزان برای پاسخ به آنها تلاش شده است و تا چه میزان، بر دانشی عمیق، وثیق و روزآمد استوار شده‌اند؟ ما برای کسب آگاهی‌های بیشتر، وقوف به مشکلات و ایجاد مسائلی عمیق، راهی جز مطالعه نداریم. بسیاری از آثار علمی ما، بیش از آنکه از بکار نبردن روش‌های مناسب، رنج برند، از فقر علمی رنج می‌برند. هر روز، برانبوه پرسش‌ها و چالش‌های علمی، معرفتی و اخلاقی افزون می‌گردد و حوزه‌های علمیه به عنوان اصلی‌ترین نهاد و سازمان دینی و معرفتی، باید پاسخگوی این نیازهای جدی بوده و برای آینده نیز طرح‌ریزی نماید. این، نه تنها یک وظیفه است، بلکه حوزه علمیه باید بکوشد انجام صحیح این وظیفه را با قوت، بر عهده خود نگاه داشته و همواره بر آن اهتمام ورزد. وظیفه تولید و ترویج علوم اسلامی و علوم انسانی، بر دوش حوزه‌های علمیه بوده و هست و تولید علم، جز با انجام پژوهش‌هایی که بر مبنای مطالعاتی عمیق و دقیق بنا شده، صورت نخواهد گرفت.

نگاهی به آثار علمی چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته

با برنامه‌ریزی و برگزاری کلاس‌ها و کارگاه‌های روش تحقیق و روش نگارش مقالات علمی، که توسط معاونت پژوهش استان و با همت و همکاری مسئولین محترم مدارس علمیه صورت گرفت، آثار علمی ارسالی به چهارمین جشنواره، نسبت به دوره‌های پیشین، از نظر رعایت ساختار و معیارهای شکلی و روشی، به خصوص در بخش مقالات، بهبود قابل ملاحظه‌ای یافته است. در بخش محتوایی نیز، گرچه آثار این دوره از جشنواره، همچنان در مسائلی چون: توجه به مسائل و منابع جدید، گستره موضوع تحقیق، توجه به مسئله محوری و کاربردی بودن، رعایت اخلاق پژوهشی، تنظیم مناسب مستندات، تحلیل، تبیین، تطبیق و نقد منطقی و روشمند اطلاعات، ارائه استدلال‌های مناسب و قوی و ارائه دستاوردی واضح و مشخص، با مشکلاتی نسبتاً جدی مواجه است، با توجه به اینکه ارزیابی آثار در این دوره، با سختگیری بسیار

بیشتری نسبت به دوره‌های گذشته انجام شد، به نظر می‌رسد، روند رو به رشدی طی شده باشد. البته این روند، در مجموع، به کندی صورت می‌گیرد و چندان رضایت‌بخش نیست. از اینرو، مجموعه علمی و برنامه‌ریز معاونت پژوهش استان تهران، راهی دشوار و صد البته ضروری برای رفع مشکلات اساسی و ارتقاء کیفیت محتوای آثار و فعالیت‌های علمی طلاب، پیش روی خود دارد که باید به سرعت آن را طی نموده و به رفع مشکلات آن، اهتمام ورزد. بحمدالله، برخی آثار علمی طلاب در چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته، بسیار امیدوارکننده، قوی و نوید بخش آینده‌ای درخشان بود.

استنتاج بر پایه استدلال‌های علمی و نظرات نظام مند

سرکار خانم جلالی

عضو گروه علمی

ضمن احترام به دستاوردهای علمی طلاب محترم، اکثر موارد اشکال مربوط به عدم هم‌سویی و سازگاری مطالب با نیازهای جامعه است. در تعداد کمی از آثار، توجه به نیازهای جامعه مشهود بود. برخی از پژوهش‌ها، فاقد اصول اولیه پژوهش بوده و عناوین آثار، غالباً تکراری و غیرکاربردی است؛ لذا لازم است ابتدا مدارس، موضوعات پژوهشی طلاب را بررسی نموده و پس از تأیید، به جشنواره ارسال کنند.

توصیه من به پژوهش‌گران جوان، آن است که از آن‌جا که پژوهش به معنای شناخت حقیقت و جستجو برای کسب آگاهی‌های جدید و حقیقی با روش علمی و تلاش برای کشف حقایق یا اثبات نظریه‌ای خاص یا پرده برداشتن از مجهولات است؛ لذا محقق با اعتقاد به این امر که با انجام پژوهش، مسیر علم را می‌پیماید، باید استنتاج‌های خود را به استدلال‌های علمی مٔکی نماید. البته باید در نظر داشت، تلاش تحقیقاتی در نظریات پژوهش‌گر خلاصه نمی‌شود و دیدگاه‌های پژوهشی، مانند جریانی است که از فردیت محققان بالاتر می‌رود. این مهم در تحقیقات مرتبط با حوزه دین و معارف اسلامی و تعلیم و تربیت دینی و مذهبی، محسوس است.

پژوهش‌گران معمولاً در تلاش‌های مطالعاتی خویش، به سیر تفکرات می‌اندیشد؛ همان‌گونه که امام علی علیه السلام نیز می‌فرمایند: «به گفته بنگر، نه به گوینده آن». این اصل، ایجاب می‌کند که محقق به روند مسائل بیندیشند و دیدگاه‌های خود را در افراد محدود نکنند. به عبارت موجز، ماهیت پژوهش می‌طلبد که محققان در پی ارائه نظرات نظام‌مند باشند و به جای آن‌که در نشانه‌های راه گرفتار آیند، به خود راه بیندیشند. فراموش نکنیم که تحقیقات، راه تکامل اندیشه و تولید دانش را هموار می‌سازد. توجه به این رسالت، موجب می‌گردد که به ضرورت رویکرد پژوهش به تولید اندیشه، اهمیت بیشتری بدهیم.

خلاء وحدت رویه در تحقیقات علمی

سرکار خانم زارع اقدم

عضو گروه علمی

به نظر من سطح کیفی آثار، تقریباً ضعیف بود؛ گرچه در برخی موارد، چه از حیث عنوان و چه از حیث محتوا، قابل قبول و ارزش مند به نظر می‌رسید. اغلب عناوین نیز تکراری و فاقد مسئله بود. خلأ وحدت رویه در ارائه روش تحقیق در حوزه‌های علمیه نیز نوعی تشتت را در این بخش دامن زده است.

داده‌های علمی ارائه‌شده در حوزه‌های خواهران چون نوعاً زایا نیستند، طلبه را به سمت تحقیق نمی‌کشاند. البته این امر، احتمالاً ناشی از سیاست‌گذاری‌هایی است که مسئولان حوزه در نظر گرفته‌اند و باید به تدریج، اصلاح و مترقی گردد. پیشنهاد می‌کنم برنامه‌ریزی‌های لازم برای ارائه تحقیقات کلاسی برتر در موضوعات مختلف؛ نظیر منطق، کلام، فلسفه و تفسیر انجام گیرد و به خصوص مدارس، اساتیدی را که با روش‌های نوین تحقیق آشنایی دارند، برای راهنمایی جدی تر طلاب پژوهشگر جذب نمایند.

ضرورت یادگیری اصول اولیه پژوهش

سرکار خانم بادران

عضو گروه علمی

وجود موضوعات تکراری، استفاده نکردن از منابع متقن و مرتبط با بحث و عدم رعایت اخلاق پژوهش، از نقاط ضعف این دوره بود که باید در دوره‌های بعدی از طریق آموزش‌های مجازی مرتفع گردد. توصیه من این است که طلاب قبل از ورود به موضوع، اطلاعات کافی در خصوص آن را به دست آورده و منابع مرتبط را مورد مطالعه قرار دهند تا دید مناسبی نسبت به مسئله یافته و از تکرار مواردی که در پژوهش‌های قبلی به آن پرداخته شده است، پرهیز گردد. یادگیری اصول اولیه، کار با سایت‌های اینترنتی و جستجوهای علمی نیز در این زمینه، بسیار کارگشاست و از تکرار مباحث جلوگیری می‌نماید.

تأثیر تحقیق در تثبیت دانسته ها

سرکار خانم شهیدی فر

عضو گروه علمی

در مجموع می توان گفت کیفیت آثار، نسبتاً رشد بیشتری داشت. یکی از نقاط قوت آثار این دوره، رعایت تنوع موضوعات تحقیقی بود. به نظر می رسد در این دوره، معاونان محترم پژوهش و اساتید راهنمای گرانمایه، توجه و دقت بیشتری در زمینه انتخاب موضوع تحقیق مبذول داشته اند. از سویی عنایت بیشتری از طرف طلاب محقق، نسبت به رعایت چارچوب تحقیق صورت گرفته بود که نوید دهنده رشد کیفی و مناسب در تحقیقات کتابخانه ای است. یکی از نقاط ضعف این دوره نیز بی توجهی برخی از مدارس به اهداف واقعی پژوهش و اقدام به «حجمی کاری» بود. بی تردید تأثیری که تحقیق در تثبیت دانسته ها در ذهن محقق دارد، با هیچ روش دیگری قابل مقایسه نیست. ضمن این که فرد پژوهش گر در عرصه های دیگر زندگی نیز همواره به فردی ژرف اندیش و دقیق تبدیل شده و مشکلاتی را که در زمینه های گوناگون، گریبان گیر وی و اجتماعش می گردد، به درستی حل و مرتفع خواهد کرد. این امر، از فواید آشکار تحقیق است که برای طلاب علوم دینی ضرورت دارد.

ضرورت تحقیق در موضوعات مورد نیاز جامعه

سرکار خانم محسنی

عضو گروه علمی

آثار ارسالی به این دوره از جشنواره، از کیفیت خوبی برخوردار بود و بیشتر، سطح علمی - ترویجی داشت. یکی از نقاط قوت آثار مذکور، تنوع موضوعات کاربردی بود. شناسایی منابع معتبر، استفاده از اساتید پژوهش‌گر در این حوزه و همچنین استفاده از نرم‌افزارهای معتبر پژوهشی و تحقیق پیرامون مسائل میان‌رشته‌ای و سود جستن از موضوعات مورد نیاز جامعه، از موارد ضروری است که طلاب باید به آن‌ها توجه داشته باشند.

عوامل انگیزشی طلاب پژوهشگر

حجت الاسلام والمسلمین ظفر قاسمی

مدیر مدرسه علمیه فیلسوف الدوله

موفقیت در مسئله پژوهش در سطح حوزه‌های علمیه، مقوله‌ای است که عوامل مختلفی در آن دخیل هستند و به قول معروف، ذوابعادند که به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌کنیم: یکی از عوامل موفقیت، اهمیت دادن و دغدغه داشتن مسئولین، اساتید و دست‌اندرکاران حوزه‌های علمیه؛ اعم از مسئولین و متولیان محترم حوزه و اساتید محترم تا دیگر بخش‌ها و معاونت‌ها می‌باشد. این تعبیر، تعبیر دقیقی است که «الناس علی دین ملوکهم» (عموم مردم، تابع دین، سیره و روش رهبران و بزرگان‌شان هستند). عموم طلاب و محصلین علوم حوزوی، بسیار تحت تأثیر اساتید، بزرگان و مسئولین حوزه می‌باشند. شاهد این مطلب، مسئله‌ای است که در برخی حوزه‌ها وجود دارد؛ این که مثلاً وقتی بزرگان و اساتید آن‌ها، دارای گرایش خاص سیاسی هستند، مشاهده می‌شود که عموم طلاب نیز به این جهت، گرایش پیدایمی‌کنند.

اگر بزرگان و متنفذین در یک مجموعه حوزوی، دغدغه پژوهشی داشته باشند، به صورت قهری و ناخودآگاه، این دغدغه به طلاب انتقال داده می‌شود. البته داشتن این دغدغه، قدم اول برای حرکت به سوی پژوهش و موفقیت در آن است. بحمدالله این جهتی که بیان شد، در این مدرسه مقدسه وجود داشته و سبب حرکت طلاب در زمینه پژوهش گردیده است. درگیر نمودن اساتید دروس اصلی با این مسئله و استفاده از ایشان به عنوان استاد راهنما و مشاور، زمینه‌ساز ایجاد انگیزه طلاب، به منظور شرکت در برنامه‌های تحقیقاتی مدرسه گردیده است. یکی دیگر از عوامل موفقیت، پی‌گیری، هدایت و نظارت مستمر معاونت پژوهش می‌باشد. حضور معاون پژوهش فعال، بانشاط، خلاق و آشنا به مشکلات پژوهشی و دغدغه‌های طلاب، در به سرانجام رسیدن تحقیقات، بسیار مؤثر است که بحمدالله جناب حجت الاسلام والمسلمین شهروزخواه، معاونت محترم پژوهشی در مجموعه ما، دارای این ویژگی‌ها بوده و بخش زیادی از موفقیت فعلی را مرهون زحمات ایشان هستیم.

از جمله عوامل دیگری که می‌تواند عامل موفقیت باشد، برنامه‌ریزی است که امری دشوار

و صعب است. برنامه‌ریزی در بخش پژوهش، به جهت این‌که معمولاً اولین دغدغه و اولویت هر مجموعه آموزشی و تحقیقاتی است، برنامه‌ریزی پژوهشی را دچار مشکل، چالش و پیچیدگی می‌کند. جمع نمودن میان برنامه‌های آموزش، کتب تحصیلی و دروس اصلی حوزه و نیز برنامه‌های پژوهشی، کار سختی است که نیاز به تفکر و تجربه فراوانی دارد و باید با توجه به شرایط داخلی هر مجموعه حوزوی، برنامه‌ریزی شود. البته معاونت پژوهش این مدرسه بعد از بررسی و ارزیابی برنامه‌های پژوهشی مراکز حوزوی مختلف؛ مانند قم، مشهد و اصفهان و با توجه به شرایط داخلی در این مدرسه مقدسه توانست با استفاده از ظرفیت تعطیلات تابستان، برنامه‌ریزی خوبی نموده و بدون آسیب زدن به برنامه‌های آموزشی، به اهداف خود دست یابد. مسئله بعدی، جایگاه تشویق و تقدیر در مسئله پژوهش و تحقیق است که این هم واقعاً از عوامل مؤثر برای ایجاد انگیزه و موفقیت طلاب در این مقوله می‌باشد. بحمدالله یکی از اموری که چند سالی است در مرکز مدیریت تهران و معاونت پژوهش، با زحمات فراوانی که جناب حجت الاسلام والمسلمین سماوات کشیده‌اند، به آن پرداخته شده، همین بحث تقدیر و تشکر و تجلیل از پژوهشگران برتر و نمونه می‌باشد که توانسته انگیزه خوبی در بین طلاب ایجاد نماید.

یکی دیگر از ضروریات پژوهش، آموزش و تعلیم در زمینه روش تحقیق و پژوهش است. بسیاری از طلابی که پا به عرصه تحقیق می‌گذارند، به دلیل این‌که با استانداردهای پژوهشی آشنا نیستند، نمی‌توانند در مراکز علمی، جایگاه مطلوبی را کسب نمایند؛ لذا این مسئله، یک ضرورت است و طلبه پژوهشگر باید با مراحل مختلف تحقیق و روش آن آشنا شده و البته به صورت کارگاهی و کاربردی، به ایشان آموزش داده شود تا بتوانند پژوهشی مطلوب را در حد استاندارد ارائه دهند. از دیگر عواملی که انگیزه فراوانی برای ورود طلاب به عرصه پژوهش و ایجاد موفقیت در ادامه راه دارد، عبارت است از این‌که طلاب پژوهشگر، اثر و نتیجه کار تحقیقی خود را ببینند.

در انتها به این نکته مهم اشاره می‌کنم که در مورد طلاب مبتدی و طلابی که در چند سال ابتدایی تحصیلات حوزوی هستند، باید دقت شود که ورود ایشان به مقوله تولید علم که تعبیر حوزوی آن، «اجتهاد» است، خطرناک خواهد بود و موجب انحراف و کج‌روی می‌شود؛ لذا در سال‌های ابتدایی باید به صورت تمرینی و زیر نظر اساتید خبره و متبحر ممارست نمود و سپس بعد از چند سال به تدریج، وارد عرصه تولید علم شد.

ضرورت رویکرد نظام بخشی و تحول در امر پژوهش

حجت الاسلام والمسلمین یونس صفری

مدیر مدرسه علمیه جامعه امیر المومنین (ع)

در شرایطی که حوزه های علمیه به علت تکیه بر محفوظات و انقطاع از تحقیقات، در حالت رکود و توقف به سر می برند و نیاز به ارتباط فعال با جامعه علمی و عرفی وجود دارد، ضرورت پژوهش به صورت جدی احساس می شود؛ ضرورت نوآوری، ضرورت فعالیت های بدیع، خلاق و برنامه ریزی شده. اصل و اساس حوزه علمیه بر علم استوار است. در طول تاریخ در حوزه های علمیه، مسائل علمی بسیار جدی و داغی وجود داشته و شور و نشاط آن روز حوزه های علمیه، باعث استواری و پیشرفت علوم اسلامی تا امروز شده است. چنان چه حوزه های علمیه بخواهند این توسعه و پیشرفت را ادامه دهند، چاره ای جز اهمیت به پژوهش و اولویت قرار دادن آن ندارند.

براین اساس جامعه علمیه امیرالمؤمنین (ع) جهت تقویت فرهنگ پژوهش در میان طلاب، ابتدا با استفاده از اساتید مدرسه، اقدام به ایجاد انگیزه مناسب در بین طلاب نمود و با بیان اهمیت پژوهش و نقش آن در آینده علمی طلاب، بستر مناسبی در جهت امر پژوهش ایجاد کرد. مسئولین، معاونین و کادر اداری، هم سو و هم صدا با اساتید محترم در کلاس های درس، جلسات عمومی و... طلاب را به کار پژوهشی دعوت کردند. تجربه نشان داده در صورتی که مجموعه مدیریت مدرسه در خصوص موضوعی، هم رأی و متفق القول باشند، طلاب نیز به آن رغبت نشان داده و فعالیت بیشتری را به نمایش می گذارند. پی گیری های منظم معاونت محترم پژوهش مدرسه، همکاری های فشرده و خوب معاونت محترم آموزش و دیگر عزیزان، باعث حرکت دسته جمعی طلاب در امر پژوهش گردید.

به عنوان یک تجربه و راه کاری می توان به مدیران مدارس علمیه توصیه نمود، همان طور که هم و غم ما مسئله آموزشی و انضباطی طلاب است، چنان چه مسئله پژوهشی مدرسه نیز جدی گرفته شود و پی گیری منظم صورت گیرد، اساتید و طلاب پژوهشگر تشویق گردند و از همه مهم تر، برنامه منسجم آموزش پژوهش اجرایی شود، نتایج بسیار خوبی در این زمینه

خواهد داشت. به عنوان راه حل بلندمدت باید برنامه درسی اساتید با نگاه پژوهش محور، برنامه ریزی شده و به اساتید، فرصت مطالعه، تحقیق و پژوهش داده شود و امکانات مناسبی در اختیار ایشان قرار گیرد تا علاوه بر رشد علمی خویش بتوانند در امر پژوهش طلاب نیز فعال و پویا عمل کنند. اگر استادی در مدرسه‌ای، رشد علمی نداشته باشد، مبتلا به تکیه بر محفوظات شده و نمی‌تواند راهگشای پژوهشی طلاب خویش گردد.

طلاب عزیز نیز باید با توجه به ظرفیت‌های به وجود آمده توسط معاونت محترم پژوهش استان تهران، تلاش خود را مضاعف کنند و از این موقعیت برای تقویت مسائل علمی، به خصوص در زمینه فقه که بنا به فرمایش مقام معظم رهبری (مدّ ظلّه العالی)، ستون فقرات حوزه‌های علمیه است، بهترین بهره را ببرند. طلاب محترم با پژوهش می‌توانند ذهنی پویا داشته و نسبت به آن چه پیرامونشان می‌گذرد، حسّاس باشند؛ برای یافتن پاسخ‌های تازه با روش‌های علمی اقدام کنند و برای بالا بردن مهارت‌های علمی خویش و در اختیار گذاردن آن برای دیگران، فعالیت ارزشی انجام دهند. آن‌ها می‌توانند با نوآوری‌های خلاقانه و البته پای بندی به ضوابط و سنت‌های نیکوی حوزه و با اولویت قرار دادن مسائل روز و مورد ابتلاء و ارائه آن در جامعه اسلامی، به وظیفه خویش به نحو احسن عمل نمایند.

بحمدالله جشنواره علامه حلی با رویکردی صحیح، در صدد نظام بخشی و تحول در امر پژوهش مدارس علمیه و نمایشگاهی از فعالیت‌های پژوهشی طلاب مدارس علمیه است که باید با انتظارات صحیح از مدارس علمیه و با توجه به ظرفیت، استعداد و امکانات هر مدرسه، فعالیت خویش را ادامه دهد. این جشنواره در حقیقت با استعدادیابی از طلاب علاقمند به پژوهش در حوزه‌های علمیه سراسر کشور، ظرفیت خوبی در اختیار معاونت محترم پژوهش قرار می‌دهد. به عنوان پیشنهاد، چنان چه برنامه‌ای خاص، مدوّن و بلندمدت برای طلاب ممتاز که اساتید فردا هستند، صورت گیرد و این عزیزان در دوره‌های کوتاه مدت و بلندمدت در ایام غیر درسی آموزش، تخصصی ببینند، می‌توانند به عنوان نیروهای معاونت محترم پژوهش در مدارس به کار گرفته شوند که در این صورت، این طلاب آموزش دیده، علاوه بر این که خودشان امور علمی و پژوهشی خویش را به پیش می‌برند، به یاری سایر طلاب نیز می‌شتابند که خود این امر، باعث رشد کیفی مقالات جشنواره علامه حلی و نشریات مدارس علمیه خواهد شد.

هم‌اندیشی پژوهشی و کاربردی کردن دروس

حجت‌الاسلام والمسلمین مصطفی مصبوری

مدیر مدرسه علمیه خاتم الأوصیاء

یکی از بزرگ‌ترین مشکلات امروز حوزه علمیه، این است که اساتید و طلاب، آن‌گونه که انتظار می‌رود، اهل جستجو و تحقیق نیستند. همین امر سبب شده تا طلاب عزیز، افق‌های کوتاه و گاه نادرست برای خویش داشته باشند. حال در چنین ساختار و نظام آموزشی، آیا عالمان و اساتید بزرگی؛ همچون گذشتگان تربیت می‌شوند؟ این که طلاب چه‌گونه درس بخوانند؟ چه‌گونه کتاب را تحلیل کنند؟ چه‌گونه سراغ حاشیه مناسب، اقوال مختلف، ادله و مستندات بروند؟ این که شرح فارسی نخوانند؛ از متن عربی هراس نداشته باشند؛ کتب و نویسندگان مختلف را بشناسند به موضوعات فرادرسی و فرامتنی بپردازند و سؤالاتی از این قبیل. پاسخ‌گویی به چنین پرسش‌هایی وظیفه کیست و راه حل آن چیست؟

رمز موفقیت مدرسه خاتم الأوصیاء علیه السلام این بوده است که در تقویم آموزشی خود هر ساله (بیش از یک دهه) کار و فعالیت پژوهشی با رویکرد تولید علم را منظور کرده و علاوه بر کار پژوهشی مستمر در سال تحصیلی، برنامه‌ای نیز به طور خاص، در قالب اردوی علمی - پژوهشی مشهد مقدس در ماه مبارک رمضان، با انتخاب موضوعات مناسب و با همراهی اساتید جوان گنجانده است. نکته دیگر در خصوص موفقیت مدرسه، رویکرد کاربردی نمودن دروس است که اساتید تلاش می‌کنند علم را از درون متن کتاب بیرون آورند و لباس کاربردی به آن بپوشانند. نیازسنجی طلاب و ارائه طرح‌های مطالعاتی متناسب با هر پایه، آموزش پژوهش با روش‌های آسان، تسهیل کار و جذاب نمودن آن برای طلاب، مراجعه به کتابخانه‌های بزرگ کشور در معیت اساتید و ارتباط دادن استاد با طلبه، از دیگر شاخصه‌های برنامه‌های پژوهشی این مدرسه است. هم‌چنین قبل از شروع سال تحصیلی، یک برنامه ریزی کلی برای سال پیش رو طراحی می‌کنیم؛ طوری که در هر ماه، حداقل یک برنامه پژوهشی داشته باشیم. مشارکت خود طلاب در این برنامه‌ها، شادابی خاصی به فعالیت‌ها می‌بخشد. مورد دیگر، ارتباط ما با اساتید مدارس دیگر و حتی با

برخی اساتید دانشگاه و مؤسسات پژوهشی غیرحوزوی است. این موضوع سبب می شود تا طلاب از این که نگاهی یک سو به جامعه علمی داشته باشند، بپرهیزند.

حال، توصیه ما به سایر مدیران و طلاب جوان، این است که با افراد فرهیخته و محقق، ارتباط مستمر داشته باشند و به کار پژوهشی و طلاب علاقمند به امر تحقیق، ارزش و بها دهند. اساتید، طلاب را با کتابخانه آشنا کنند؛ حتی برخی کلاس ها را در فضای کتابخانه برگزار نمایند؛ از محتویات دروسی؛ مانند: نحو، منطق و... مخصوصاً فقه و اصول که زمینه های پژوهشی متنوع و جذابی دارند، سؤال و مسئله ایجاد کنند و قسمتی از نمره درس را به کار تحقیقی اختصاص دهند. البته از تشویق و آموزش مناسب و کاربردی نباید غفلت ورزید.

یکی از بسترهای مناسب برای طرح و به آزمایش گذاشتن این برنامه ها، جشنواره علامه حلی رحمته الله علیه است که جای بسی خوشحالی و امیدواری دارد. حال که چنین بستری مهیا گردیده است، باید مقدمات آن نیز به صورت صحیح طراحی گردد. ارائه الگوهای مناسب و استاندارد، همراه با شیوه های متناسب با تحصیلات و علوم حوزوی، ضروری به نظر می رسد. اکنون که شاهد استقبال روزافزون طلاب در جشنواره هستیم، توقعات ما و دیگران هم از این رخداد بیشتر می شود. باید رشد کیفی را در کنار رشد کمی، مورد توجه قرار داد. اکنون که جشنواره، مقبولیت کشوری پیدا کرده، شایسته است که به زیرساخت های پژوهشی در حوزه توجه بیشتری شود. در جهت نیل به این هدف، بهره گیری از تجارب مدارس، اساتید و طلاب موفق؛ مرتبط کردن مدارس با هم و انجام پروژه های مشترک؛ ارائه موضوعات پیشنهادی و کتب مناسب برای تحقیق؛ تربیت اساتید و انتقال به مدارس؛ ارائه مقالات برتر به مجامع علمی؛ ارتباط با دیگر جشنواره های علمی کشور؛ ایجاد حس رقابت علمی سالم در میان مدارس و چاپ آثار برتر در قالب مقاله یا کتاب، بسیار انگیزه بخش است؛ به طور مثال می دانیم که برخی مدارس، امکانات فیزیکی بسیار مناسبی؛ چون کتابخانه و فضای مناسب دارند؛ اما نیرو و نرم افزار فکری و اجرایی مناسب ندارند. ارتباط مدارس با هم، تشکیل گروه های علمی میان اساتید و طلاب مدارس و کارهای جمعی از این قبیل، این خلأ را پر می کند. در نهایت برای رسیدن به وضعیت مطلوب باید از تمام ظرفیت های موجود، بهره برداری کرد و با ایجاد فضای هم اندیشی مناسب، به بهترین طرح هادست یافت و در موقعیت مناسب، آن را اجرایی نمود.

هم‌پایگی تبلیغ و پژوهش هدفمند

حجت الاسلام والمسلمین سید عبدالحمید صفوی هاشمی

مدیر مدرسه علمیه دار المبلغین فلسفی

حوزه علمیه دارالمبلغین فلسفی در سال ۱۳۸۵ توسط مرجع عالیقدر جهان تشیع و مفسر عظیم الشان قرآن کریم، حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی، در منطقه ۱۲ تهران (خیابان ری) تأسیس گردیده و هم‌اکنون نیز با مسئولیت مستقیم ایشان و مدیریت اینجانب اداره می‌شود. این حوزه در منزل مسکونی واعظ شهیر و خطیب توانمند ایران، مرحوم حجت الاسلام والمسلمین فلسفی که نام وی در میان خطبای جهان تشیع، درخششی خیره‌کننده دارد، بنا گردیده است؛ شخصیتی که حضرت امام خمینی رحمه الله وی را «زبان گویای اسلام» و مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) او را «پهلوان منبر» می‌خوانند. بنای این حوزه در منزل مرحوم فلسفی و نام‌گذاری آن به نام ایشان، آثار زیادی برای طلاب دارد و قطعاً طلبه‌ای که می‌بیند، تاریخچه‌ای بسیار ارزشمند و درخشان، او را همراهی می‌کند و مکانی که وی در آن درس می‌خواند، منزل شخصیت کم‌نظیری است که او هم در امر تبلیغ به اوج رسیده، طلبه را به این تفکر سوق می‌دهد که من چرا نتوانم در زمان خودم به اوج قله تبلیغ برسم.

این موارد قطعاً او را از لحاظ روانی کمک می‌کند. ضمن این که این جا مکانی است که سال‌ها، این شخصیت کم‌نظیر در آن، به روضه و عبادت و سخنرانی پرداخته است که این مسئله نیز مکان حاضر را از حیث معنوی، منور ساخته است. وجود اساتید توانمند، برگزاری جلسات هفتگی اخلاق، برگزاری روزانه قرائت زیارت عاشورا، فعالیت واحد کلام امام و رهبری و واحد شهدا، ساختمان مناسب، امکانات لازم و... از ویژگی‌های مثبت این مدرسه علمیه است. پی‌گیری معاون پژوهش، تشویق طلاب، ارزیابی مقالات ایشان، تشکیل شورای پژوهش با حضور اساتید مجرب و اجرای مصوبات حوزه، بیان اهمیت مقاله‌نویسی و پژوهش در جلسات مکرر و ترغیب طلاب به شرکت در جشنواره، با تعیین جوایز برای شرکت‌کنندگان، از عوامل موفقیت این

مدرسه به شمار می آید. پژوهش و مقاله نویسی یکی از عوامل ایجاد نشاط در مدرسه محسوب می شود. طلبه می تواند ثمره چندین سال تحصیل علوم مختلف را به رشته تحریر درآورده و دریابد که تلاش های مستمر وی بیهوده و بی ثمر نبوده است. انتظار این است که جشنواره، امتیازاتی برای طلاب شرکت کننده ایجاد نماید؛ مانند این که ارسال مقاله، یکی از ملاک های امتیاز طلاب باشد یا اردوها و امکانات ورزشی ویژه ای برای این افراد در طول سال فراهم گردد. بهتر است اسامی برگزیدگان جشنواره از طریق سامانه اتوماسیون به تمام مدارس اعلام گردد. زمان زیاد ارزیابی مقالات نیز که حدود هفت ماه به طول می انجامد، موجب دلسردی و کاهش استقبال در دوره بعد می شود. هم چنین اگر فراخوان جشنواره از نیمه شهریور، آغاز و تا نیمه دی ماه ادامه یابد، مسئولین حوزه ها می توانند پی گیری جدی و مداومی جهت ایجاد انگیزه برای طلاب انجام دهند. فرصت چهار ماهه، مدت زمان مناسبی جهت تهیه یک مقاله موفق است؛ هرچند طلاب باید در تابستان که از اوقات فراغت بیشتری برخوردار هستند، مقدمات کار را فراهم آورند و چهار ماه باقی مانده تا نیمه اردیبهشت ماه، زمان مکفی برای ارزیابی آثار و اعلام نتایج خواهد بود. مطلب دیگر این که تمام مقالات، همراه با زندگی نامه و عکس مؤلف در سایت معاونت پژوهش قرار گیرد تا موجب دلگرمی و تشویق طلاب گردد.

تولید علم؛ مرهون مجاهدت‌های علمی است

حجت‌الاسلام والمسلمین مهدی رنجبریان

مدیر مدرسه علمیه امام خمینی رحمته

بی شک رشد و حرکت در همه شاخه‌های علوم در گرو تحقیق و پژوهش است. معارف ناب شیعی هم با تحقیقات و پژوهش‌های گسترده و طاقت‌فرسای عالمان بزرگ شیعه به شکوفایی رسیده است. اگر علمای ما، همه همت خود را مصروف یادگیری سخن اساتید و انتقال آن به شاگردان خود نمی‌کردند و با پژوهش‌های عمیق، به تولید نظریات نوین نمی‌پرداختند، امروز فقه ما همان فقه بسیط محدّثین صدر اول و فلسفه ما حداکثر همان حکمت مشاء بوعلی بود و اگر امروز فقه ما یکی از متعالی‌ترین نظامات فقهی و حقوقی دنیاست و اگر حکمت متعالیه، بسیاری از گره‌های علوم عقلی و حتی نقلی را گشوده است، همه و همه مرهون مجاهدت‌های علمی، نوآوری‌ها و پژوهش‌های ژرف و عمیق حکیمان و فقیهان بزرگ ما در درازنای تاریخ تفکر اسلامی است. بنابراین بر مسئولان، برنامه‌ریزان و عموم اساتید و طلاب لازم است تحقیق و پژوهش را که رمز شکوفایی علوم و معارف است، در رأس امور علمی قرار دهند.

بر این اساس، اراده جدی عموم مسئولان و اساتید مدرسه علمیه امام خمینی رحمته، به ویژه تولیّت بزرگوار این مدرسه، حضرت آیت‌الله صدیقی (دامت برکاته) و نیز برنامه‌ریزی‌های مناسب و مستمر در امور پژوهشی، رمز موفقیت این مدرسه در جشنواره علامه حلی رحمته است. اما برای تفصیل بیشتر به عوامل ذیل اشاره می‌کنم: تولیّت بزرگوار مدرسه، اهتمام ویژه‌ای به امر پژوهش دارند و با اظهار این دغدغه در مناسبت‌های مختلف، طلاب را به تحقیقات هر چه بیشتر و موفق‌تر تشویق می‌کنند و با صبر و حوصله خاصی در جلسات اصلی پژوهشی مدرسه شرکت نموده و از مسئولان ارشد حوزه هم برای شرکت در این جلسات دعوت می‌نمایند. حتی جشنواره‌ای داخلی با عنوان «جشنواره میرداماد» در سال ۹۱ برگزار گردید که پیامد

خوبی داشت. این جشنواره داخلی که همه ساله برگزار می شود، سهم بسزایی در ترویج فرهنگ پژوهش در میان طلاب دارد. هر طلبه ای فرصت می یابد تا حاصل زحمات خود را در معرض نقد و بررسی اساتید و دوستان خویش قرار دهد. از سوی دیگر، تعداد قابل توجهی از اساتید این مدرسه، از پژوهشگران و نویسندگان موفق هستند که بعضاً آثار علمی چاپ شده و قابل قبولی در عرصه های مختلف ارائه کرده اند.

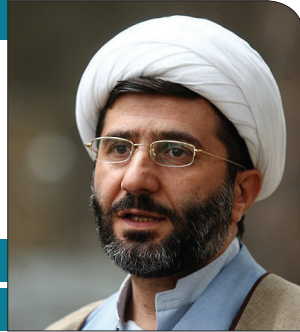
به هر روی انتظار، آن است که مدیریت استان، اهتمام بیشتری به مسئله پژوهش داشته باشد؛ به طور مثال مرکز می تواند یکی از شرایط معمم شدن را ارائه یک مقاله علمی قرار دهد و یا سایر ابزارها و امکانات دیگری که در اختیار مرکز هست. یکی دیگر از انتظاراتی که وجود دارد، این است که با ارائه تسهیلات پژوهشی؛ از قبیل معرفی به مراکز علمی و تحقیقاتی کشور، اعطای کارتهای شناسایی معتبر و شناخته شده در مراکز علمی و ایجاد برخی معافیت های آموزشی و مانند آن، اولاً منتخبین جشنواره را که معمولاً استعداد های درخشان حوزه هستند، برای رشد بیشتر یاری کنند و ثانیاً انگیزه بیشتری برای سایر طلاب فراهم آورند. هم چنین ارتباط و تعامل بیشتر و نزدیک تر مسئولان جشنواره با مسئولان مدارس و طلاب، از اصلی ترین عوامل رشد و ارتقای این جشنواره است.

ارتقای توان پژوهشی طلاب در گرو برنامه ریزی منظم

حجت الاسلام و المسلمین ناصر پناهی پارچین

مدیر مدرسه علمیه حضرت عبدالعظیم علیه السلام

هرچند موفقیت، امری نسبی و دارای مراتب است؛ اما طلاب مدرسه حضرت عبدالعظیم علیه السلام از همان پایه اول با معاونت پژوهش، ارتباط خوبی برقرار می نمایند و با نگرارش و ارائه تحقیقات کلاسی، تجربه پژوهشی خود را آغاز می کنند. در معاونت پژوهش، برای ارتقای توان پژوهشی طلاب، برنامه ریزی پایه به پایه انجام می شود. اگر نگاه و زاویه دید طلاب و مدیران نسبت به پژوهش، شفاف تر و دقیق تر شود، درخواست یافت که پژوهش، نه تنها مزاحم فضای آموزشی نیست، بلکه پشتوانه و میدانی جدی برای درک صحیح تر و دقیق تر تمامی آموزه های علمی است. اگر اجازه دهیم تغییر روش در فضای آموزش اتفاق افتاده و تنگ نظری کنار برود، آن گاه بهره وری زمان اقتضاء می کند که از تجربه پژوهش به خوبی استفاده شود. پژوهش به سادگی می تواند انگیزه علمی را بالا ببرد؛ نشاط علمی و تحصیلی را افزایش دهد و افق نگاه آینده را روشن تر کند. در پژوهش، قدرت علمی طلاب، هم رشد می کند و هم به آینده سازی می انجامد.

ضمن تشکر از مسئولین دبیرخانه جشنواره علامه حلی تهران، انتظار می رود دبیرخانه محترم بتواند مشارکت حداکثری طلاب را از طریق سیاست ها و برنامه های مناسب، پاسخ به هنگام دهد. ضروری است سازوکارهای گوناگون مدیریتی به گونه ای انتخاب، پیگیری و اجراء شود که فرهنگ نشاط افزایی پژوهشی در میان طلاب و مدارس علمیه، به خوبی گسترده شود. کیفیت ارزیابی ها و اطلاع رسانی به هنگام، رعایت تناسب علمی طلاب و به کارگیری ارزیابان بیشتر و اقداماتی از این دست، می تواند کیفیت جشنواره را بالا ببرد. البته مسائل خاص فضای دبیرخانه، خود فصلی مجزا می طلبد. آینده جشنواره از راهی که تا به حال آمده است، به خوبی پیداست؛ آینده ای پرشورتر، پرمهرتر و بانشاط تر. امیدوارم این قبیل فعالیت ها، مورد نظر و لطف صاحب اصلی حوزه های علمیه قرار گیرد؛ **إن شاء الله.**

رشد علمی، اخلاقی و پژوهشی طلاب در طبیعت ناب سربندان

حجت الاسلام و المسلمین حسن ولایی برحق

مدیر مدرسه علمیه امام حسن (ع) سربندان

روستای سربندان از توابع دماوند و در ۸۰ کیلومتری شرق تهران واقع است. مردم آن از تبار کردهای کرمانج هستند که در زمان کریم خان زند از چناران به این ناحیه کوچیده‌اند. سربندان، مرکز دهستان ابرشیوه محسوب می‌گردد. این روستا هم اکنون به رغم برخورداری از موقعیت آب و هوایی مناسب، منطقه‌ای محروم به شمار رفته، دارای مشکلات عدیده‌ای است. با این همه، شرایط اقلیمی و نیاز مردم آن خطه، ما را بر آن داشت تا برخلاف رویه حوزه‌های علمیه که معمولاً در شهرها بنا می‌شوند، در این روستا دست به تأسیس مدرسه علمیه متبرک به نام «امام حسن مجتبی (ع)» زده و محیط مناسبی را جهت تعلیم علوم اسلامی و گسترش فرهنگ دینی فراهم سازیم؛ فضایی دور از مشغله‌های روزانه شهری و آلودگی‌های مختلف اجتماعی، اخلاقی و آب و هوایی؛ محیطی که طلاب به راحتی مسیر علمی خود را بیمایند و به مقامات عالیّه فقهی و... نائل گردند. بی شک طبیعت ناب و دشت و کوه روستای سربندان اگر ذوق اخلاقی طلبه را افزایش ندهد، دست کم ره‌زن خُلق و خوی فطری و طهارت باطنی او نخواهد بود. شاید ذکر این نکته خالی از لطف نباشد که مرحوم علامه امینی، مدت‌ها در این روستا اقامت داشت. می‌توان گفت آن چه تاکنون نصیب حوزویان و مردم سربندان شده است، به برکت نفس‌های گرم و معنوی این علامه بزرگوار بوده است.

به هر حال، اکنون پنجمین سال است که توفیق خدمت به سربازان حضرت حجت (ع) در روستای سربندان را یافته‌ام و بحمدالله رشد علمی، اخلاقی و پژوهشی آنان را شاهدیم. به‌ویژه مفتخرم که این مدرسه در زمینه پژوهش، به یمن کوشش‌های جدی معاون محترم پژوهش آن، پیشرفتی شگفت‌انگیز داشته و افزون بر امکانات پژوهشی؛ همچون کتابخانه، سایت و نیز آموزش‌های مستمر روش تحقیق، گام‌های ارزشمندی برداشته شده است که ان شاء الله در سال‌های آینده، نتایج و آثار چشم‌گیرتری را عرضه خواهد کرد.

ضرورت پاسخ گویی به نیازهای علمی جامعه

سرکار خانم خاموشی

مدیر مدرسه علمیه الغدير

نخست آن که فعالیت علمی مسئولان باید در جهت رضای خدا و امام عصر علیه السلام باشد. دوم آن که پیگیری های مستمری با هدف پیشرفت های علمی - اخلاقی طلاب صورت بگیرد.

بحمدالله مدیران موفق در سطح حوزه های علمیه خواهران بسیارند و تلاش همه این عزیزان، قابل تقدیر است. تشویق طلاب به امر پژوهش و شرکت آنان در همایش های علمی موجب می شود تا حاصل تلاش علمی ایشان به منصفه ظهور رسیده و موفقیت های بی شماری را به دست آورند. این امر، انگیزه مدیران را نیز افزایش می دهد و آنان را به کوشش های جدی تر فرامی خواند. البته طلاب هم باید نیرو و توان خود را در سازندگی اخلاقی و علمی به کار گیرند تا پاسخ گوی نیازهای علمی، فرهنگی و پژوهشی جامعه باشند و از این رهگذر بتوانند وظیفه شاگردی در مکتب امام صادق علیه السلام را به جا آورند. به هر حال بهتر است جوایزی که به طلاب برگزیده اعطاء می شود، معقول بوده و متناسب با تلاش آنان باشد. ضمن این که بخش مؤثری از موفقیت های طلاب، مرهون زحمات اساتید راهنمای آنان است و لازم است این تلاش ها و زحمات علمی اساتید نیز مورد توجه و تقدیر قرار گیرد.

متأسفانه سال گذشته، شاهد عدم اطلاع رسانی به موقع به معاونین پژوهش حوزه های علمیه در خصوص نفرت برتر جشنواره بودیم. گویا تلاش مدرسه در این راستا نادیده گرفته شده و هیچ گونه دعوت نامه ای برای مدیریت مدرسه ارسال نگردید. هم چنین لازم است معیارهای ارزیابی آثار به روشنی بیان شود تا طلاب و اساتید راهنما با توان بیشتری در این رقابت شرکت کنند. ضمن این که هم اندیشی با اساتید راهنمای موفق در این عرصه می تواند در پیشرفت کیفی پژوهش ها و طبعاً جشنواره مؤثر باشد.

افق پیش روی جشنواره و رشد کیفی آن

سرکار خانم عباسی

مدیر مدرسه علمیه کوثر

فعالیت های پژوهشی این مدرسه را می توان در محورهایی؛ نظیر برگزاری دوره های مهارت افزایی پژوهش برای طلاب و اساتید، فراهم کردن امکانات پژوهشی برای طلاب و ترغیب و تشویق آنان برای حضور در جشنواره، هماهنگی جشنواره با مدرسه در خصوص معرفی برگزیدگان و تقدیر از اساتید راهنمای برتر فهرست کرد. به نظر می رسد با تلاش های مسئولین، آینده چشمگیری برای این جشنواره خواهد بود؛ اما بهتر است برای رشد کیفی جشنواره، تخصصی تر عمل شود و هر موضوع و پایان نامه ای برای جشنواره ارسال نگردد و یا موارد ارزیابی شده به شرط اصلاح، در سال آینده مجدداً شرکت نمایند.

جشنواره، موجب شکوفایی استعداد طلاب می گردد

سرکار خانم فضائلی

مدیر مدرسه علمیه حضرت خدیجه علیها

اطلاع رسانی در خصوص برگزاری جشنواره و ارسال آثار باید به موقع باشد و زمان بندی آن نیز در ابتدای سال تحصیلی صورت نگیرد تا طلاب بیشتری بتوانند شرکت کنند. هم چنین بهتر است برای تشویق طلاب برجسته و برگزیده، آثار مکتوب آن ها منتشر و به صورت کتاب، در اختیار دیگران قرار داده شود یا در نشریه ها و مجلات علمی- پژوهشی انتشار یابد. حمایت های مالی از طلاب برگزیده و فراهم ساختن تمهیداتی برای به کارگیری آنان صورت پذیرد تا روند پیشرفت شان تسریع گردد. بحمد الله جشنواره علامه حلی، باعث شکوفایی استعداد های طلاب خاور و برادر شده و مشوق خوبی برای پژوهش است.

تعالی جشنواره در گرو نوزایی هدفمند و ساختارگرا

سرکار خانم ریاضی

مدیر مدرسه علمیه کوثریه

در این مدرسه، برنامه‌های متعددی در خصوص توسعه فرهنگ پژوهش در بین حوزویان به اجرا درآمده که برخی از آن‌ها عبارت است از: کلاس‌های روش تحقیق، آموزش نرم‌افزارهای پژوهشی و مشاوره در امر انتخاب موضوع. ایجاد کتابخانه مجهز، سایت نرم‌افزار و اینترنت و سالن مطالعه نیز از دیگر فعالیت‌های پژوهشی این مدرسه به شمار می‌آید. هم‌چنین استعداد‌های متعددی در این مدرسه حضور دارند که لازم است جهت بهره‌برداری از آنان برنامه‌ریزی شود. بدون تردید جشنواره علامه حلی، یکی از ظرفیت‌هایی ارزشمندی است که طلاب جوان می‌توانند تلاش‌های علمی خود را به منصفه ظهور گذاشته و در رقابتی سالم و پیش‌رونده شرکت نمایند. با این حال به نظر می‌رسد جشنواره برای تعالی خویش، نیازمند نوزایی هدفمند و ساختارگراست. به ویژه آن‌که آموزش روش تحقیق به صورت کارگاهی و فراگیری می‌تواند سرلوحه برنامه‌های جشنواره و معاونت پژوهش باشد.

سخن مدیران مدارس علمیه موفق خاوران

ضرورت برگزاری کارگاه‌های پژوهشی و تعامل با نهادها و مراکز علمی

سرکار خانم هاشمی‌علیا

مدیر مدرسه علمیه فاطمیه (ع) چیذر

اهمّ فعالیت‌های پژوهشی این مدرسه عبارت است از: برگزاری کارگاه‌های آموزشی روش تحقیق برای پایه‌های مختلف و در سال پنجم برای تحقیق پایانی؛ برگزاری چندین نشست، میزگرد و همایش در ارتباط با مسائل اعتقادی و اجتماعی روز؛ تشکیل گروه‌های پژوهشی متشکل از فارغ‌التحصیلان و نظارت بر فعالیت‌ها؛ تعامل و ارتباط با نهادها در زمینه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، علمی و پژوهشی. مدرسه فاطمیه چیذر دارای واحد پژوهشی است و از امکاناتی؛ چون کتابخانه با تعداد ۱۰ هزار جلد کتاب، سالن مطالعه، بانک سی‌دی، مجلات و اتاق سایت، جهت استفاده طلاب برخوردار می‌باشد.

انتشار آثار پژوهشی؛ سرلوحه برنامه‌های جشنواره

سرکار خانم هاشمی‌علیا

مدیر مدرسه قاسم بن الحسن علیه السلام

این مدرسه از آغاز فعالیت تاکنون، علاوه بر برگزاری کلاس‌های درس، تلاش‌هایی نیز در خصوص پژوهش داشته است که از جمله می‌توان به فراخوان مقاله نویسی، کلاس‌های آموزش روش تحقیق، تهیه نرم‌افزارهای پژوهشی مورد نیاز اشاره کرد. هم‌چنین کتابخانه فعال و اتاق سایت در مدرسه دایر است که طلاب از آن‌ها استفاده می‌کنند. به نظر می‌رسد شناسایی استعدادها و موجود در امر پژوهش، حرکتی به‌هنگام و مفید خواهد بود. اما این امر به تنهایی نمی‌تواند کافی باشد؛ بلکه حمایت همه‌جانبه از این استعدادها؛ مانند تأمین اساتید کاردان و پژوهشگر برای راهنمایی طلاب، فراهم ساختن امکانات پژوهشی و نیز انتشار آثار پژوهشی باید سرلوحه برنامه‌های مسئولان امر باشد. در خصوص برگزاری جشنواره نیز باید مدیران محترم حوزه‌های علمیه خواهر و برادرو دبیرخانه آن، ضمن هماهنگی میان حوزه‌های خواهر و برادرو تسریع در امور مربوط به جشنواره، بر کلیه مراحل؛ اعم از ثبت‌نام و ارزیابی آثار و معرفی برگزیدگان، نظارت کافی داشته باشند.

لزوم قدردانی از اساتید راهنما

سرکار خانم میر مؤمنی

مدیر مدرسه علمیه حضرت عبدالعظیم علیه السلام

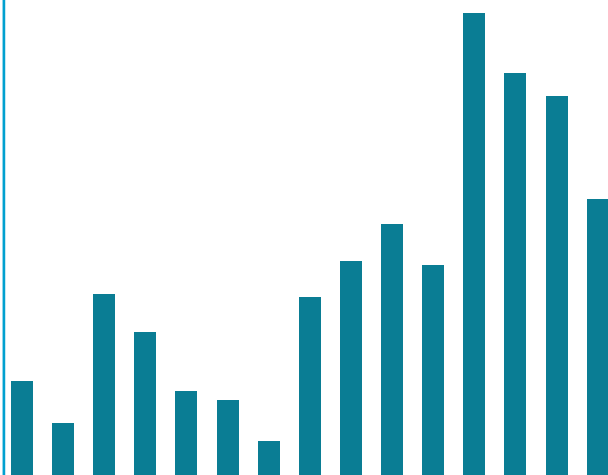

اطلاع رسانی مطلوب به طلبه ها و در اختیار قرار دادن امکانات؛ از قبیل اساتید راهنما و مشاور، جهت هدایت صحیح در امر نوشتن، استفاده از سایت، نرم افزار و... از جمله فعالیت های این مدرسه در امر پژوهش است. البته باید از اساتید راهنما که بخشی از زحمات را به دوش کشیدند، قدردانی به عمل آید. طلاب موفق و شایسته تقدیر، مورد حمایت قرار گیرند و تعامل سازنده و بهینه ای در طول سال با آن ها صورت گیرد. برگزاری کارگاه های پژوهشی با اساتید مجرب نیز می تواند در بنیه علمی و پژوهشی آنان مؤثر افتد. دعوت از اساتید ارزیاب و ارائه نقطه نظرات در خصوص بررسی آثار و نتایج آن هم برای پژوهشگران و برنامه ریزان، مفید خواهد بود.

آمار چهارمین جشنواره علامه حلی استان تهران

جدول رتبه بندی مدارس علمیه برادران استان تهران

رتبه	نام مدرسه	تعداد آثار	فاقد شرایط اولیه	آثار وارد شده دراجمالی	قبول اجمالی	معدل اجمالی	امتیازتعداد آثار	امتیازقبولی اجمالی	مجموع امتیاز
۱۳	قائم چینر	۸	۲	۶	۰	۰	۲/۵	۰	۲/۵
۱۴	مشکوة	۲	۰	۲	۱	۰	۰	۲	۲
۱۴	امام علی ابن ابی طالب علیه السلام	۱	۰	۱	۱	۰	۰	۲	۲
۱۴	امام صادق علیه السلام اسلامشهر	۱	۰	۱	۱	۰	۰	۲	۲
۱۵	حجت ابن الحسن علیه السلام	۴	۱	۳	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	امام صادق علیه السلام فیروزکوه	۳	۱	۲	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	امام صادق علیه السلام ورامین	۳	۲	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	آیت الله جلالی خمینی	۳	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	امام صادق علیه السلام دماوند	۲	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	آیت الله علم الهدی	۲	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	حجت	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	مروی	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	امام زاده جعفر علیه السلام پیشوا	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	امامین صادقین علیه السلام	۳	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰

جدول رتبه بندی مدارس علمیه برادران استان تهران

رتبه	نام مدرسه	تعداد آثار	فاقد شرایط اولیه	آثار وارد شده در اجمالی	قبول اجمالی	معدل اجمالی	امتیاز تعداد آثار	امتیاز قبولی اجمالی	امتیاز مجموع
۱	فیلسوف الدوله	۱۲	۳	۹	۸	۷۳/۶	۲/۵	۱۶	۹۲/۱
۲	خاتم الاوصیاء علیه السلام	۴۰	۰	۴۰	۴	۵۴/۲۵	۲۰	۸	۸۲/۲۵
۳	جامعه امیرالمومنین علیه السلام	۶۸	۱۹	۵۹	۱	۴۰/۹	۲۷/۵	۲	۷۰/۴
۴	امام خمینی رحمه الله	۷۹	۳۲	۴۷	۳	۳۷/۱۷	۲۲/۵	۶	۶۵/۶۷
۵	حضرت عبدالعظیم علیه السلام	۴۳	۱۳	۳۰	۱	۴۳/۸۴	۱۵	۲	۶۰/۸۴
۶	دارالمبلغین فلسفی	۳۱	۲	۲۹	۲	۴۴/۹	۱۲/۵	۴	۶۰/۵
۷	امام حسن مجتبی علیه السلام سریندان	۳۸	۲۱	۱۷	۰	۳۲/۱۲	۷/۵	۰	۳۹/۶۲
۸	امام القائم علیه السلام	۶۵	۳۸	۲۷	۲	۲۱/۹۸	۱۲/۵	۴	۳۸/۴۸
۹	امام رضا علیه السلام	۸۸	۵۵	۳۳	۲	۱۶/۷۹	۱۵	۴	۳۵/۷۹
۱۰	بقیه الله علیه السلام	۲۵	۰	۲۵	۰	۱۵/۹	۱۲/۵	۰	۲۸/۴
۱۱	جعفریه پاکدشت	۲۲	۱۲	۱۰	۰	۱۶/۱۴	۵	۰	۲۱/۱۴
۱۲	آیت الله مجتهدی رحمه الله	۴	۱	۳	۳	۰	۰	۶	۶

جدول رتبه بندی مدارس علمیه خواهران استان تهران

رتبه	نام مدرسه	تعداد آثار	فاقد شرایط اولیه	آثار وارد شده در اجمالی	قبول اجمالی	معدل اجمالی	امتیاز تعداد آثار	امتیاز قبولی اجمالی	امتیاز مجموع
۱۴	قبا	۸	۰	۸	۰	۰	۲/۵	۰	۲/۵
۱۴	فاطمیه پیشوا	۶	۱	۵	۰	۰	۲/۵	۰	۲/۵
۱۵	بانو امین	۵	۱	۴	۱	۰	۰	۲	۲
۱۵	مشکوة	۴	۰	۴	۱	۰	۰	۲	۲
۱۵	امام حسن مجتبی علیه السلام	۱	۰	۱	۱	۰	۰	۲	۲
۱۶	حضرت ولی عصر علیه السلام	۴	۱	۳	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	ام اییها علیه السلام	۳	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	کریمه اهل بیت علیه السلام	۳	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	کوثر ورامین	۳	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	حضرت حجت علیه السلام	۳	۱	۲	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	فاطمیه	۲	۰	۲	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	آیت الله علم الهدی	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	باقر العلوم علیه السلام	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	جامعه امیر المومنین علیه السلام	۱	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	مروی	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	امام زاده جعفر علیه السلام پیشوا	۱	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	امامین صادقین علیه السلام	۳	۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰

جدول رتبه بندی مدارس علمیه خواهران استان تهران

رتبه	نام مدرسه	تعداد آثار	فاقد شرایط اولیه	آثار وارد شده دراجمالی	قبول اجمالی	معدل اجمالی	امتیاز تعداد آثار	امتیاز قبولی اجمالی	امتیاز مجموع
۱	حضرت عبدالعظیم علیه السلام	۵۱	۶	۴۵	۳	۶۱/۸۱	۲۲/۵	۶	۹۰/۳۱
۲	کوش	۳۷	۱	۳۶	۳	۶۴/۳۹	۱۷/۵	۶	۸۷/۸۹
۳	قاسم ابن الحسن علیه السلام	۱۰	۰	۱۰	۵	۷۰/۱۵	۵	۱۰	۸۵/۱۵
۴	حضرت خدیجه علیه السلام	۱۰	۱	۹	۴	۶۷/۷۷	۲/۵	۸	۷۸/۲۷
۵	فاطمه چینر	۱۳	۰	۱۳	۲	۶۴/۶۱	۵	۴	۷۳/۶۱
۶	الغدیر	۱۱	۰	۱۱	۱	۶۳/۵۹	۵	۲	۷۰/۵۹
۷	کوثیه	۱۵	۰	۱۵	۱	۵۷/۷۶	۷/۵	۲	۶۷/۲۶
۸	زهرا اطهر علیه السلام	۲۳	۰	۲۳	۰	۵۶/۹۳	۱۰	۰	۶۶/۹۳
۹	فاطمه الزهرا علیه السلام	۱۲	۲	۱۰	۱	۵۳/۲۲	۵	۲	۶۰/۲۲
۱۰	قائم علیه السلام چینر	۱۱	۲	۹	۲	۴۷/۲۷	۲/۵	۴	۵۳/۷۷
۱۱	الزهرا علیه السلام	۹	۴	۵	۳	۰	۲/۵	۶	۸/۵
۱۲	امام خمینی رحمه الله	۹	۰	۹	۲	۰	۲/۵	۴	۶/۵
۱۳	حضرت فاطمه علیه السلام	۷	۰	۷	۱	۰	۲/۵	۲	۴/۵
۱۳	نور الزهرا علیه السلام	۹	۰	۹	۱	۰	۲/۵	۲	۴/۵
۱۳	زینب کبری علیه السلام	۷	۰	۷	۱	۰	۲/۵	۲	۴/۵
۱۴	زینب علیه السلام شاهد	۹	۰	۹	۰	۰	۲/۵	۰	۲/۵
۱۴	فاطمه پاکدشت	۹	۰	۹	۰	۰	۲/۵	۰	۲/۵

جدول آثار برگزیدگان برادران استان تهران

ردیف	نام اثر	کد اثر	نمره اجمالی	نمره تفصیلی ۱	نمره تفصیلی ۲	نمره داوران	نمره نهایی	محقق	مدرسه علمیه	پایه
۱	شرایط مسکن از دیدگاه اسلام	۷۸۲۹۱	۹۰	۷۷/۵	۵۴/۵	۸۳	۸۰/۲۵	یوسف اصغری	حضرت عبدالعظیم علیه السلام	۸
۲	حدیث آفتاب سیری در حیات فقهی - سیاسی و اخلاقی رهبر	۷۴۳۷۲	۹۳	۷۷	۶۸/۵	-	۷۲/۷۵	مرتضی یقینی پور	آیت اله مجتهدی رحمته الله علیه	۷
۳	آیه غار	۷۹۲۵۴	۸۸	۶۹	۶۷/۵	-	۶۸/۲۵	اسد الله علامه	فیلسوف الدوله (امین الدوله)	۵
۴	بررسی تبعیت دلالت الفاظ از اراده ممتکلم در لسان علمی منطق	۷۹۲۳۸	۷۷	۷۳	۶۰/۵	-	۶۶/۷۵	علیرضا مزینانی	فیلسوف الدوله (امین الدوله)	۳
۵	صفات مبالغ و روشهای تبلیغی برگرفته از سیره حضرت ابراهیم	۷۸۶۷۳	۷۹	۷۱/۵	۵۸/۵	-	۶۵/۵	وحید خلیل نژاد مهینی	دارالمبلغین فلسفی	۲
۶	تعریف بالتشبیه وبالمثال	۷۸۸۱۳	۷۵	۶۵/۵	۶۵	-	۶۵/۲۵	محمد رضا کلاتر	امام خمینی رحمته الله علیه تهران	۴

جدول آثار برگزیدگان خواهران استان تهران

ردیف	نام اثر	کد اثر	نمره اجمالی	نمره تفصیلی ۱	نمره تفصیلی ۲	نمره داووزان	نمره نهایی	محقق	مدرسه علمیه	پله
۱	نقد مبنای اعتبار اشتراک افق در اثبات آغاز ماه قمری	۳۱۷۳۷	۸۵	۸۱/۵	۸۰/۵	-	۸۱	سیده مهدیه فیض اصفهانی	حضرت عبدالعظیم علیه السلام	۸
۲	جایگاه معصومین در تبیین قرآن	۷۸۶۴۳	۷۵	۷۸	۵۶/۵	۷۹	۷۸/۵	زینب کیانی	قاسم بن الحسن علیه السلام	۷
۳	مرزشناسی و تحلیل جلوه‌های عزاداری حسینی	۷۸۷۲۱	۷۵	۸۹	۴۰/۵	۶۵	۷۷	زهرا سالاریان	حضرت خدیجه علیها السلام	۵
۴	واکوی در لجنه	۷۹۰۳۴	۹۶	۷۵	۷۱/۵	-	۷۳/۲۵	مریم صادقی پری	حضرت خدیجه علیها السلام	۳
۵	نقش زنان تحصیل کرده علوم دینی در تربیت فرزندان به ترویج زندگی اسلامی	۷۸۰۹۳	۸۵	۵/۷۴	۵/۵۲	۶۸	۷۱/۲۵	طاهره سترگ	حضرت عبدالعظیم علیه السلام	۲
۶	کندوکاوی در تاریخ ولادت امام کاظم علیه السلام و پاسخ به برخی شبهات	۳۵۹۶۷	۸۴	۷۳	۶۵	-	۶۹	هدی فرد مقدم	کوتر	۴

اطلاعات اجمالی دبیرخانه جشنواره علامه حلی^{ره} استان تهران

نوع اثر	مراحل ارزیابی	برادران	خواهران	مجموع
مقاله	فاقد شرایط اولیه	۴۸	۱	۴۹
	رد شده در ارزیابی اجمالی	۴۷۹	۱۲۹	۶۰۸
	راه یافته به ارزیابی تفصیلی اول	۲۶	۸	۳۴
	راه یافته به ارزیابی تفصیلی دوم	۶	۴	۱۰
	راه یافته به داوری (ارزیابی سوم)	۲	۱	۳
کتاب	فاقد شرایط اولیه	۱	۱	۲
	رد شده در ارزیابی اجمالی	۳	۳	۶
	راه یافته به ارزیابی تفصیلی اول	۱	۱	۲
	راه یافته به ارزیابی تفصیلی دوم	۱	۱	۲
	راه یافته به داوری (ارزیابی سوم)	—	—	—
پایان نامه	فاقد شرایط اولیه	—	۱	۱
	رد شده در ارزیابی اجمالی	۱	۶۴	۶۵
	راه یافته به ارزیابی تفصیلی اول	۲	۲۰	۲۲
	راه یافته به ارزیابی تفصیلی دوم	۱	۲	۳
	راه یافته به داوری (ارزیابی سوم)	—	۲	۲
تحقیق پایانی سطح ۲	فاقد شرایط اولیه	—	۱	۱
	رد شده در ارزیابی اجمالی	—	۶۷	۶۷
	راه یافته به ارزیابی تفصیلی اول	—	۳	۳
	راه یافته به ارزیابی تفصیلی دوم	—	۱	۱
	راه یافته به داوری (ارزیابی سوم)	—	—	—
جمع کل		۵۶۱	۲۹۹	۸۶۰

چهارمین جشنواره استانی علامه حلی تهران

معرفی آثار برگزیده جشنواره

شرایط مسکن از دیدگاه اسلام

نام محقق: یوسف اصغری

مدرسه علمیه: حضرت عبدالعظیم علیه السلام پایه: هشتم

نوع اثر: مقاله گرایش اثر: علوم انسانی

رتبه: سوم کد اثر: ۷۸۲۹۱

چکیده اثر

مسکن مناسب، شرایط و خصوصیات آن، از جمله مسائل مهم در سبک زندگی اسلامی است. در منابع اسلامی، خصوصیات گوناگون و دقیقی، در باب شرایط ظاهری، محیطی، داخلی و مسائل غیرمادی مسکن، بیان شده است. برخی از شرایط ظاهری مسکن، عبارت است از: وسعت خانه، کم بودن ارتفاع آن، نهی از اسراف و اشراف‌گرایی، محکم‌سازی و جهت خانه. در باب شرایط محیطی نیز می‌توان به امنیت خانه و قرارگیری در مکانی مناسب، اشاره داشت. در روایات متعددی به شرایط داخلی مسکن؛ از جمله: چگونگی نمای داخلی و نظافت خانه اشاره شده است. از جمله مسائل بسیار حساس و مؤثر در زندگی، توجه عمیق به مسائل غیرمادی است. برخی از این مسائل غیرمادی و البته تأثیرگذار، عبارت است از: بی‌برکت شدن پول فروش خانه، در صورتی که در خرید غیر خانه و زمین صرف شود، قربانی کردن برای ساخت خانه و دعاهای مربوط به خانه.

سخن محقق

نحوه ارسال مقالات و ثبت نام خوب بود؛ اما باید اطلاع‌رسانی در خصوص برگزاری جشنواره گسترش یابد. برای تهیه مقاله خود، مراحل مختلفی را همچون انتخاب موضوع، شناسایی منابع، فیش برداری و... پیموده و از اساتید حوزه و دانشگاه بهره بسیاری بردم. دریافت کارنامه از جشنواره نیز کمک شایانی در جهت تقویت اثر بنده کرد و به طور قطع در نگارش مقالات بهتر در آینده مؤثر خواهد بود. انتظار من از مسئولین حوزه و دبیرخانه جشنواره، آن است که طلاب را به سمت پژوهش و تحقیق در زمینه‌های مختلف وادار کنند. یعنی کاری کنند که هر کسی نسبت به علاقه‌مندی‌های خودش، تحقیقات و پژوهش علمی داشته باشد. برگزاری اردوها و دوره‌های آموزشی مختلف و در سطوح گوناگون نیز می‌تواند طلاب را به موضوع پژوهش علاقمند سازد.

حدیث آفتاب

نام محقق: مرتضی یقینی‌پور	
مدرسه علمیه: آیت الله مجتهدی رحمته الله علیه	پایه: هفتم
نوع اثر: مقاله	گرایش اثر: علوم انسانی
رتبه: شایسته تقدیر	کد اثر: ۷۴۳۷۲

چکیده اثر

کتاب «حدیث آفتاب»، تلاشی مستند، برای معرفی بخشی از شخصیت و سرگذشت دومین رهبر و ولی امر ملت مسلمان ایران است که در روزگاری پرحادثه، پرچم اهداف و آرمان‌های والای انقلاب اسلامی را بر دوش گرفته است. مطالعه دقیق حوادث عصر انقلاب اسلامی و رخدادهای ۳۵ سال گذشته، به روشنی، حکایت از نقش بی‌بدیل و مؤثر مقام ولایت، در عبور دادن کشور از بحران‌ها و تنگناهای پیش روی نظام اسلامی دارد. در این اثر، نگارنده تلاش کرده است تا با بهره‌گیری از منابع معتبر، ضمن رعایت ساختاری جامع و منظم، با زبانی روان و رسا، بخش اندکی از ابعاد زندگی پربرکت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مد ظله العالی)، رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران را در سه حوزه مهم و کلیدی فقهات، سیاست و اخلاق، بازگو نماید. این کتاب در تابستان ۱۳۹۲ توسط انتشارات بوستان کتاب، وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، چاپ و روانه بازار کتاب شده است.

سخن محقق

روند کنونی ثبت نام و ارسال اثر، منطقی، روان و قابل قبول به نظر می‌رسد. برای تألیف این اثر، ابتدا به تهیه چشم‌انداز کاریا همان فهرست اولیه اثر پرداختم. پس از آن با بهره‌گیری از کتابخانه شخصی و عمومی و نیز منابع مجازی، فهرستی جامع از منابع تحقیقاتی تهیه و با گزینش مهم‌ترین منابع، کار مطالعاتی آغاز و هم‌زمان به تهیه فیش‌های تحقیقی پرداختم. پس از نزدیک به یک سال، کار مطالعاتی پایان یافته و هم‌زمان با انجام اصلاحات جزئی در فهرست و ساختار اثر، نگارش متن نهایی را انجام دادم. متن نهایی دو بار مورد مطالعه قرار گرفت. در انتخاب شیوه کار و هم در تنظیم محتوای نهایی اثر، از مشورت صاحب نظران بهره بردم. دلیل اصلی این کار، اعتقاد به محدودیت دانایی و توانایی خودم و لزوم استفاده از تجربیات دیگران بود.

آیه غار

نام محقق: اسدالله علامه	
مدرسه علمیه: فیلسوف الدوله	پایه: ششم
نوع اثر: مقاله	گرایش اثر: تفسیر و علوم قرآنی
رتبه: شایسته تقدیر	کد اثر: ۷۹۲۵۴

چکیده اثر

اهل سنت برای اثبات فضیلت خلفا، به استدلال براساس برخی نصوص قرآنی روی آورده‌اند. از جمله این نصوص، آیه ۴۰ سوره مبارکه توبه است. مسئله اساسی در رابطه با این آیه، آن است که دلالت آیه براساس آن چه اهل سنت مدعی شده‌اند، در بوته نقدهای جدی قرار گرفته و مورد اختلاف است. بنا بر نظر مفسران شیعی، عبارات «ثانی‌ین» و «صاحبه» در این آیه، به جهت یکسان بودن مفهوم آن، میان مؤمن و فاسق، دلالتی بر مدح ندارد. از عبارت «لاتحزن»، به جهت نهی از فعلی قبیح و از عبارت «إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا»، به جهت قرینه بودن برای «لاتحزن» و نیز از «أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ»، ذم خلیفه اول فهمیده می‌شود؛ زیرا براساس شواهد تاریخی، هرگاه از جانب خداوند متعال، بر قلب پیامبر اکرم (ص)، سکینه‌ای نازل می‌گشت، اطرافیان حضرت نیز از این سکینه برخوردار می‌شدند. بنابراین طبق سیاق، این آیه دلالتی بر مدح خلیفه اول ندارد.

سخن محقق

پژوهش مطلوب، منوط به آموزش روش تحقیق و انتخاب موضوع مناسب است که نقش بسزایی در سرعت عمل پژوهش‌گر و ایجاد انگیزه وی دارد. موضوع با توجه به اطلاعات علمی پژوهش‌گر و امکانات موجود و از همه مهم‌تر مشورت با استاد مشاور، انتخاب می‌شود. این مشورت از اتلاف وقت، آزمون و خطایی شدن مقاله و در مواردی، از سردرگمی پژوهش‌گر جلوگیری می‌کند و او را نسبت به اشتباهاتش در طول تحقیق، متنبه می‌سازد؛ البته کارنامه مقاله نیز نقاط ضعف مقاله را نشان می‌دهد و منجر به سعی در رفع آن نقاط شده و طبیعتاً نقش مؤثری در تقویت مقاله دارد. تدوین یک ملاک واحد برای استانداردهای پژوهش و نیز شناسایی افراد مستعد برای پژوهش و ثبت نام آن‌ها در جشنواره، از امور ضروری است که مسئولان باید به آن‌ها توجه کنند.

بررسی تبعیت دلالت الفاظ از اراده متکلم در لسان علمی منطق

نام محقق:	علیرضا مزیانی
مدرسه علمیه:	فیلسوف الدوله
پایه:	چهارم
نوع اثر:	مقاله
گرایش اثر:	فلسفه و منطق
رتبه:	شایسته تقدیر
کد اثر:	۷۹۲۳۸

چکیده اثر

تبعیت یا عدم تبعیت دلالت الفاظ از اراده متکلم، از مسائل پراهمیت در دانش منطق است. در این مسئله، دو پرسش اساسی، قابل طرح است: نخست آن که معنای تبعیت دلالت الفاظ از اراده متکلم چیست؟ و دیگر آن که آیا دلالت آن‌ها، تابع اراده متکلم است یا نه؟ در پاسخ به پرسش نخست، حضرت امام خمینی رحمته الله بر اساس قاعده «الغایة تحدّد فعل الفاعل»، پاسخی دقیق و قابل توجه ارائه نموده است. در پاسخ به دومین پرسش، عده‌ای دلالت را مطلقاً تابع اراده متکلم، عده‌ای مطلقاً تابع وضع و عده‌ای دیگر، دلالت الفاظ بر معانی را تابع اراده‌ای می‌دانند که بر قانون وضع، استوار باشد. مؤید نظریه اخیر، آن است که اگر متکلم هوشیار، لفظ را به غرض رساندن معنای مرادش به کاربرد، قطعاً قرآنی برای دلالت لفظ به آن معنا خواهد آورد و از این رو، مورد مذکور را می‌توان جزء موارد تبعیت دلالت لفظ از اراده متکلم برشمرد.

سخن محقق

به نظر بنده، شیوه ارسال آثار، خوب است. برای تهیه اثر با توجه به دغدغه ذهنی که مدت‌ها داشتم و پس از بحث‌های زیاد با اساتید، موضوع را انتخاب کردم و وارد مقاله‌نویسی ابتدایی شده و بعد از بررسی ارزیاب‌های محترم، به تصحیح اشکالات مقاله پرداختم. به نظرم کارنامه تفصیلی، تأثیر فراوانی در تقویت مقاله داشت. صمیمانه از مسئولین جشنواره خواهم داشتم که ملاک‌های ثابتی در تعیین مقالات برتر، تصویب و پیش از تدوین مقالات ابلاغ نمایند. همچنین از ایشان خواستارم به محتوای مقالات، بیش از ساختار ظاهری آن‌ها اهمیت دهند. در پایان ضمن تشکر از زحمات مسئولین، از ایشان خواستار گسترش این‌گونه جشنواره‌ها و تقویت روحیه پژوهش بین طلاب عزیز هستم.

صفات مبلغ و روشهای تبلیغی برگرفته از سیره حضرت ابراهیم (ع)

نام محقق: وحید خلیل نژاد مهینی	
مدرسه علمیه: دار المبلغین فلسفی	
پایه: سطح دو	
نوع اثر: مقاله	
گرایش اثر: اخلاق و تربیت	
رتبه: شایسته تقدیر	
کد اثر: ۷۸۶۷۳	

چکیده اثر

تبلیغ، مجموعه‌ای از اقدام‌ها و پیام‌هایی است که توسط یک شخص، گروه یا نهاد، با هدف تأثیرگذاری بر عقاید و اعمال دیگری انجام می‌شود. توجه به پیام‌گیرنده و استفاده از روشی مناسب برای انتقال پیام، از مسائل پراهمیت در تبلیغ است. برخی با بهره‌گیری از روش‌های مناسب و با تکیه بر صحت و حقیقت پیام و خلوص درونی خود، به تبلیغ معارف دینی پرداخته و برای دیگر مبلغین، الگویی شایسته گردیده‌اند. حضرت ابراهیم (ع) در قرآن کریم، به عنوان الگویی برگزیده معرفی شده است. آن حضرت در طول زندگی پرفراز و نشیب خود، جز خشنودی و رضایت الهی، هدف دیگری نداشت و عمر پربرکت خویش را در همین راه، صرف نمود. نویسنده در این اثر کوشیده است بر اساس آیات مبارکه قرآن و روایات معتبر نشان دهد که حضرت ابراهیم (ع) در طول مدت رسالت خویش، از چه روش‌هایی برای انتقال پیام الهی و تبلیغ دین، بهره برده است.

سخن محقق

ثبت نام به آسانی صورت گرفت و ارسال اثر به دلیل این که حوزه‌های علمیه، تحویل‌گیرنده بودند، رضایت بخش بود. برای انتخاب موضوع با اساتید مشورت کردم تا موضوع قابل ارائه‌ای را که کمتر روی آن کار شده و اهمیت تبلیغی داشته باشد، برگزینم؛ به خصوص که این اثر، نخستین کار پژوهشی بنده بود. کارنامه معمولاً جهت ارائه گزارش به شخص و نتیجه ارزیابی است، این امر باعث می‌شود در کارهای بعدی، نتایج بهتری به دست آورم. انتظار این است که آموزش‌های روش تحقیق و مهارت‌های نویسندگی برای طلاب علاقه‌مند، برنامه‌ریزی و اجرا شود.

بررسی جایگاه «تعریف بالمثال و بالتشبيه» در منطق

نام محقق:	محمدرضا کلاتر
مدرسه علمیه:	امام خمینی رحمته الله
پایه:	پنجم
نوع اثر:	مقاله
گرایش اثر:	فلسفه و منطق
رتبه:	شایسته تقدیر
کد اثر:	۷۸۸۱۳

چکیده اثر

منطق سنتی از دو بخش «معرف» و «حجت» تشکیل شده است. منطق دانان، بخش تعریف را تنها در چهار صورت اصلی، منحصر می دانستند؛ با گذشت زمان، اقسام دیگری از تعریف که در عامه مردم رواج و اعتبار داشت، توسط گروه دیگری از منطق دانان، به اقسام چهارگانه تعریف ملحق شد. نویسنده، در این اثر کوشیده است تا تعریف واضحی از تعریف بالتشبيه و تعریف بالمثال ارائه کرده و اصول و اعتبار آن را مورد ارزیابی قرار دهد. تعریف بالمثال و بالتشبيه، مادامی که از شرایط عمومی تعریف عدول نکنند، از اقسام تعریف منطقی قلمداد می گردد. همچنین از منظر نویسنده، ادله الحاق تعریف بالمثال و بالتشبيه به یکدیگر، صحیح نیست. با احتساب تعریف عرضی خاص می توان تعریف بالمثال را با ثبات مسئله عرضی بودن مصداق برای عام خود، ملحق به رسم ناقص دانست ولی در تعریف بالتشبيه، این امر، موجه نیست.

سخن محقق

طرح کلی مقاله، مسئله اصلی و منابع مرتبط، با مشورت و راهنمایی اساتید محترم مدرسه، تدوین شد. پس از آن، اطلاعات مورد نیاز و مرتبط را با مطالعه و بررسی منابع، جمع آوری کرده و سعی داشتم برای سؤال اصلی و مجموعه چند سؤال دیگر، پاسخی مناسب بیابم. حضور اساتید مبرز و متخصص در کنار طلاب، همواره به عنوان مشوق و راهنمایی بی بدیل، محسوب می شود. در کنار آن، ارزیابی های دقیقی که توسط ارزیاب های علمی جشنواره علامه حلی رحمته الله انجام شده، قطعاً در سامان یافتن شاکله و بارور شدن محتوای آثار علمی طلاب، تأثیری مهم و اساسی خواهد داشت. این نکته مهمی است که اهمیت عرصه پژوهش، فراتر از برگزاری جشنواره های علمی است، ولی بی شک، جشنواره های علمی، به خصوص جشنواره علامه حلی رحمته الله فرصتی مغتنم برای بهبود و رشد مهارت ها و فعالیت های علمی طلاب، محسوب می شود. در آخر پیشنهاد می کنم، شرایطی فراهم گردد تا طلاب مستعد، بتوانند دوره های تخصصی علمی بگذرانند.

نقد مبنای اعتبار اشتراک افق در اثبات آغاز ماه قمری

نام محقق: سیده مهدیه فیض اصفهانی

مدرسه علمیه: جامعه الزهراء علیه السلام

نوع اثر: مقاله

گرایش اثر: فقه و حقوق اسلامی

رتبه: سوم

کد اثر: ۳۱۷۳۷

چکیده اثر

یکی از راه‌های اثبات آغاز ماه قمری، بینة بررؤیت هلال است. حال پرسش این جاست که اگر شاهد یا شاهدانی عادل در منطقه‌ای، هلال را رؤیت نمودند، آیا شهادت ایشان بررؤیت، برای سایر مکلفین در همه جای زمین، قابل تمسک است یا خیر؟ منطوق روایات باب صوم، فاقد هرگونه قید مکانی برای حجیت بینة بررؤیت هلال بوده و اطلاق لفظی آن‌ها ثابت است؛ هرچند که به دلیل کرویّت زمین، اطلاق مقامی این روایات منعقد نیست و نمی‌توان پذیرفت که ماه قمری به صورت هم‌زمان در کل زمین آغاز شود. به همین دلیل باید ملاکی برای تقسیم بلاد در اثبات حلول ماه نواز میان روایات استخراج نمود. مشهور فقهای ما معتقدند که اگر بین محل رؤیت و محل شهادت، اشتراک یا تقارب افق وجود داشته باشد، می‌توان به متعلق بینة اخذ کرد و در غیر این صورت، رؤیت شاهدان کفایت نمی‌کند. عمده دلیلی هم که بر اثبات این ادعا می‌آورند، انصراف روایات است. اما حق این است که این انصراف، ثابت نیست و این مدعا، به دلیل عدم داشتن پشتوانه روایی و همچنین عدم دقت و ضابطه‌مندی تعریف قرب و بُعد در فتاوی‌ای ایشان، قابل قبول نمی‌باشد؛ لذا باید به دنبال ملاک و ضابطه دیگری برای این تقسیم بود.

سخن محقق

نحوه ثبت نام و ارسال اثر، بحمد الله رضایت بخش بود. انتخاب موضوع براساس یک دغدغه ذهنی جدی شکل گرفت. در ابتدای کار که تسلط کافی روی مباحث نداشتیم، به مشورت با اساتید پرداختیم؛ ولی در ادامه، بیشتر کارم، تمرکز روی متون فقهی و تحلیل و حلّاجی آن‌ها بود. انتظار کلی من از همه دست‌اندرکاران عرصه پژوهش در کشور این است که در جهت اعتلای فرهنگ پژوهش، تلاش بیشتری نمایند و پژوهش‌نمایی را که متأسفانه امروزه دامن‌گیر حوزه و دانشگاه شده، از پژوهش واقعی بازشناسند و به کیفیت، بیش از کمیت و به بطن و محتوا، بیش از ظاهر و نما اهمیت دهند.

جایگاه معصومین (علیهم السلام) در تبیین قرآن

نام محقق: زینب کیانی
مدرسه علمیه: حضرت قاسم ابن الحسن (علیه السلام)
نوع اثر: مقاله
رتبه: شایسته تقدیر
کد اثر: ۷۸۶۴۳

چکیده اثر

همراهی قرآن بامبیین، از جمله مباحث کلامی - قرآنی است. قرآن کتاب هدایت است؛ اما بهره‌مند شدن از آن، مستلزم این است که خداوند در کنار کتاب هدایت خویش، مبیینی را قرار دهد که به تبیین قرآن بپردازد. تبیین در لغت، به معنای آشکار کردن و توضیح دادن و در اصطلاح، از اهداف ارسال رسل و جزء وظایف ایشان است. قرآن، بین بالذات است؛ ولی به حسب ظاهر، دارای برخی اجمالات است که نیاز به تبیین دارد. اساس نظریه همراهی قرآن و مبیین، مطابق عقل و سیره عقلا بوده و آیات و روایات بر آن صخه می‌گذارند؛ چرا که رتبه معناداری، مربوط به ظواهر آیات قرآنی است و ظواهر قرآن، پیش از فحص از قرائن و بیان معصومین (علیهم السلام)، فاقد حجیت می‌باشد. حق بیان کلام الهی برای خداوند محفوظ بوده و چون اعجاز قرآن، منحصر به فصاحت و بلاغت آن نبوده، بلکه برخورداری از معانی و مفاهیم ژرف، از ابعاد اعجاز قرآن است؛ لذا تنها راه عقلانی برای اطلاع یافتن از آن حقایق، تبیین پیامبر (صلی الله علیه و آله) است. هم‌چنین قرآن کریم و روایاتی متعدد در راستای شأن تبیینی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) ائمه اطهار (علیهم السلام) را با تعبیری؛ چون «راسخان»، «حاملان» و «صاحبان علم»، وارثان این شأن عظیم معرفی می‌نماید.

سخن محقق

مشکلات زیادی در روند ثبت نام وجود دارد. لزومی برای درج حجم بالای اطلاعات شخصی در هنگام ثبت نام نیست. به نظر می‌رسد فرستادن فایل اثر در مراحل ابتدایی کار، کافی باشد و بهتر است دریافت اصل اثر پس از تأیید نهایی صورت گیرد. مراحل نگارش مقاله؛ اعم از انتخاب موضوع، تصویب و تهیه طرح اجمالی و تفصیلی، مراجعه به کتابخانه و سایت‌های مختلف پژوهشی، حدوداً یک سال به طول انجامید. بدون مشورت با اساتید مجرب، اثر قابل توجهی پدید نمی‌آید. مطمئناً آگاهی یافتن از نقاط ضعف و قوت یک اثر، تأثیر قابل توجهی در پدید آوردن مقالات بهتر دارد. در پایان، ضمن تشکر فراوان از همه بزرگواران، به نظر می‌رسد اگر مسئولان حوزه، زمینه مساعدتری را برای شکوفا شدن استعداد های طلاب فراهم کرده و امکانات پژوهشی بیشتری را در اختیار آن‌ها قرار دهند، بهتر باشد. از مسئولان دبیرخانه نیز خواهشمندم به تحقیقات و مقالات پژوهشی خواهران عنایت بیشتری داشته باشند.

مرزشناسی و تحلیل جلوه های عزاداری حسینی (علیه السلام)

نام محقق: زهرا سالاریان

مدرسه علمیه: حضرت خدیجه (علیها السلام)

نوع اثر: مقاله

گرایش اثر: علوم انسانی

رتبه: شایسته تقدیر

کد اثر: ۷۸۷۲۱

چکیده اثر

عاشورا، عظیم‌ترین حزن تاریخ و عامل ماندگاری عزت و شکوه عالم است. البته عزاداری بر سیدالشهداء (علیه السلام) فقط اقامه شعائر دینی و احیای یاد عاشورا نیست؛ بلکه انتشار رایحه دل‌انگیز دلبستگی به معبود، حقیقت‌خواهی، ایثار، شهادت‌طلبی و امر به معروف و نهی از منکر نیز هست. پیام عاشورای حسینی (علیه السلام)، فراخواندن مردم به احیای ارزش‌های اسلامی و مبارزه با بدعت‌ها، تحریف‌ها، خرافات و غفلت‌هاست؛ به ویژه آن‌که این بدعت‌ها و آسیب‌ها ممکن است آگاهانه یا از روی غفلت، در اقامه عزای عاشورایی بروز کند؛ از این رو پژوهش حاضر با هدف مفهوم‌شناسی عزاداری، شناخت فلسفه عزاداری بر سیدالشهداء (علیه السلام) و آشنایی با مبانی نظری آن (شناختی، تاریخی و فقهی)، معرفی جلوه‌های عزاداری و معیارهای مرزشناسی آن و همچنین تحلیل و مرزشناسی جلوه‌های عزاداری حسینی (علیه السلام) انجام شده است. معیارهای مرزشناسی ارائه شده در این تحقیق عبارت‌اند از: ۱- معیارهای محتوایی: هم‌سوئی مطالب با پیام‌های عاشورا، تناسب با مخاطب و صدق در گفتار؛ ۲- معیارهای فقهی: پرهیز از وهن، پرهیز از ضرر زدن، پرهیز از معصیت و پرهیز از بدعت؛ ۳- معیارهای فرهنگی: هماهنگی با عرف و به‌هنجار بودن. روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق، توصیفی-تحلیلی است.

سخن محقق

اطلاع‌رسانی نسبت به نحوه ثبت نام و ارسال اثر، مطلوب نیست. اهمیت این جشنواره و اهداف آن، به خوبی برای طلاب تبیین نشده و طلاب از ارزش کار جشنواره و امتیازات مادی و معنوی آن اطلاعی ندارند و همین امر سبب می‌شود تا انگیزه‌ای برای فرستادن آثار خود نداشته باشند. پایان نامه بنده، ناشی از یک دغدغه شخصی بود که ابتدا چهارچوب کار و مراحل آن در ذهنم طبقه‌بندی شد. سپس به مطالعه مقالات و منابع متعدد به ویژه در فضای مجازی پرداختم. همچنین علاوه بر استاد راهنما، از اساتیدی که بر حوزه کلام، تاریخ اسلام و فقه تسلط داشتند، بسیار بهره بردم. این امر توانست مسیر حرکت مرا سهل‌تر و اهداف و پایان کارم را روشن‌تر نماید. اگر امکان تعامل دوطرفه بین داوران و پژوهش‌گران فراهم گردد و طلاب بتوانند در جهت اصلاح کارهای خود، از ایشان بهره‌مند شوند، بهتر است. پیشنهاد می‌کنم آثاری که قابلیت کتاب شدن را دارند، تمهیدات لازم برای چاپ آن‌ها اندیشیده شود.

واکاوی در لجنه

نام محقق: مریم صادقی پری

مدرسۀ علمیه: حضرت خدیجه علیها السلام

نوع اثر: مقاله گرایش اثر: علوم انسانی

رتبه: شایسته تقدیر کد اثر: ۷۹۰۳۴

چکیده اثر

بهائیت، فرقه‌ای است منشعب از جریان بابیت که برخاسته از مکتب شیخی است. این فرقه در دوران قاجار، توسط میرزا حسین علی نوری به وجود آمد و در عصر پهلوی گسترش یافت. بهائیت، فرقه‌ای است که با ظاهر دین و به دست استعمارگران روس و انگلیس به وجود آمد تا به عنوان ابزاری برای اهداف استعماری آنان به کار گرفته شود. بهائیان در دوره قاجار، کم‌کم وارد سیاست شدند و در زمان مشروطه، نقش مخربی را در جهت انحراف مشروطیت ایفاء کردند. آن‌ها با انجام عملیات تروریستی و ایجاد آشوب و وحشت، سعی در براندازی حکومت قاجار نمودند تا در نهایت با روی کار آمدن حکومت پهلوی، وارد دستگاه پهلوی شده و در دوره پهلوی دوم، نفوذشان گسترش یافت. کتاب حاضر به جریان‌شناسی و بررسی سیر تاریخی فرقه بهائیت و عملکرد آنها در روی کار آمدن رژیم پهلوی و فعالیت این فرقه پرداخته است. در این پژوهش، سعی شده است با استفاده از روش تحقیق تحلیلی-تاریخی به برخی سؤالات در این رابطه، پاسخ داده شود؛ سؤالاتی از قبیل این که آیا بهائیان در به وجود آمدن رژیم پهلوی نقش داشته‌اند؟ و نقش آنها در استمرار حکومت پهلوی به چه میزان بوده است؟

سخن محقق

از نحوه ثبت نام و ارسال اثر، رضایت دارم؛ اما این قانون که منتخبین دو سال نمی‌توانند در جشنواره شرکت کنند و همین طور شرط سنی تا ۳۱ سال، شانس شرکت در این جشنواره را از بسیاری پژوهش‌گران و نویسندگان گرفته است. اگر کمی از این شرایط کم شود، به طور حتم سطح علمی جشنواره بالاتر و بهتری شود. برای تهیه اثر خود از سال ۱۳۸۴ به خاطر تبلیغات فرقه ضالۀ بهائیت، گروهی پژوهشی را با همکاری مسئولان حوزه علمیه و اساتید برای شناخت این تشکیلات و فعالیت‌های آن ایجاد کردیم. این امر، زمینه‌آشنایی با بسیاری از اساتید و پژوهش‌گران را فراهم ساخته و سبب انتخاب این موضوع شد. به طور قطع اگر زحمات و مساعدت‌های اساتید معزز نبود، این اثر به ثمر نمی‌نشست. امیدوارم برگزاری جشنواره علامه حلی و مسابقات علمی از این دست بتواند باعث رشد و شکوفایی و علاقه‌مندی طلاب به این امر مهم شود.

نقش زنان تحصیل کرده علوم دینی در تربیت فرزندان به ترویج زندگی اسلامی

نام محقق: طاهره سترگ
مدرسه علمیه: حضرت عبدالعظیم علیه السلام
نوع اثر: مقاله
گرایش اثر: اخلاق و تربیت
رتبه: شایسته تقدیر
کد اثر: ۷۸۰۹۳

چکیده اثر

مقاله حاضر با هدف افزایش آگاهی زنان، از نقش سازنده خود و جهت دهی آن‌ها به سوی اسلام‌مداری، درپیش گرفتن سبک تربیت اسلامی، از منظر انسان‌شناسی دینی و با بهره‌گیری از آرای حضرت امام خمینی رحمته الله علیه، مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) و دیگر اندیشمندان مسلمان و غیرمسلمان است. براین اساس، توجه به جایگاه مادری و تأثیر نقش او به عنوان یک زن بر تربیت کودک، بر مبنای ترویج فرهنگ اسلامی، ضروری است؛ چراکه در ساماندهی گستره مباحث اسلامی، هرگز نمی‌توان با جزئی‌نگری، فرامین شریعت را تحلیل کرد؛ بلکه لازم است در اطراف مجموع نظام معرفتی اندیشه کرد. این پژوهش با استناد به منابع معتبر، به روش توصیفی، اسنادی و تحلیلی، به بررسی نقش زیستی، نقش روانی و نقش اجتماعی، فرهنگی زنان می‌پردازد. نتایج حاصل از این بررسی، حاکی از آن است که یکی از مهم‌ترین علل توسعه و ترویج سبک زندگی اسلامی، ارزش‌گذاری هنجارها و نهادینه نمودن ارزش‌هایی است که زنان تحصیل کرده علوم دینی به عنوان مادر، بذری وجودی آن را در ضمیر بی‌آلایش اطفال به ارمغان می‌گذارند.

سخن محقق

بهتر است ارسال آثار از طریق اداره پست نباشد و فایل اثر فرستاده شود. باید از مشورت اساتید، بهره فراوان برد؛ زیرا ما همواره به ایده‌های جدید و استفاده از تجربه‌های آن‌ها نیاز داریم. دریافت کارنامه اثر در تقویت اثر بنده بسیار مؤثر بود. تشکیل گروه محققین از رشته‌های مختلف، ارائه یک موضوع خاص و هماهنگ کردن آن‌ها بر تحقیق آن موضوع در رشته تخصصی‌شان و حمایت مادی و معنوی از پژوهش‌گران، از جمله پیشنهادهاست. اینجانب است.

کندوکاوی در تاریخ ولادت امام کاظم علیه السلام و پاسخ به برخی شبهات

نام محقق: هدی فرد مقدم

مدرسه علمیه: کوثر

نوع اثر: مقاله گرایش اثر: تاریخ اسلام و تشیع

رتبه: شایسته تقدیر کد اثر: ۳۵۹۶۷

چکیده اثر

در این مقاله به یکی ابهامات موجود؛ یعنی زمان ولادت امام کاظم علیه السلام پرداخته شده و هم چنین به موضوع تقارن زمان ولادت ایشان با شهادت امام حسن مجتبی علیه السلام اشاره می گردد؛ مسئله ای که از دیرباز، محل تأمل اهالی اندیشه است. این پرسش، با توجه به بزرگداشت ایام شهادت و ولادت اولیای دین، به طور فزاینده ای، ذهن را به خود مشغول می دارد. چنان که روشن است، در تقویم های موجود، برای زادروز امام کاظم علیه السلام تنها یک قول؛ یعنی هفتم صفر دیده شده؛ اما برای شهادت امام حسن علیه السلام، علاوه بر روز پیش گفته، بیست و هشتم صفر نیز قید گردیده است. سؤالی که در این جا مطرح می شود، آن است که به واقع، تاریخ صحیح ولادت امام کاظم علیه السلام چه زمانی است و آیا با سال روز شهادت امام حسن علیه السلام تقارن دارد یا خیر؟ بررسی متون تاریخی با رعایت سنوات و میزان اعتماد، همراه با تحلیل علمی، تا حد زیادی این اطمینان را به ما می دهد که تولد امام کاظم علیه السلام در ۷ صفر سال ۱۲۸ هجری واقع شده است و این روز، با شهادت امام حسن علیه السلام، متقارن نیست و این عدم تقارن، به معنای نفی ولادت امام کاظم علیه السلام در این روز نمی باشد؛ بلکه روز شهادت امام حسن علیه السلام را باید در روز دیگری جستجو کرد.

سخن محقق

ثبت نام جشنواره، مراحل بسیار پیچیده ای دارد. اگر ثبت نام، آسان تر انجام شود، در کل، بهتر خواهد بود. برای تهیه اثر خویش، مراحل ذیل را سپری کردم: رسیدن به ایده و سؤال اصلی، پرسیدن و یافتن پاسخ های متضاد شفاهی حتی از اساتید متخصص، پژوهش در کتب متقدم و سامان دادن یافته ها و در نهایت، نتیجه گیری. در طی مراحل مذکور و تأیید آن، از مشورت اساتید میرز تاریخ اسلام، بسیار کمک گرفتم. انتظار من از جشنواره، این است که مسئولان و دست اندرکاران جشنواره از اطلاع رسانی به موقع؛ دادن روحیه پژوهشی به طلاب در همه حوزه ها و نه فقط یک حوزه خاص؛ پیگیری مراحل تحقیق و معرفی اساتید خبره در هر رشته، غفلت نورزند. این اقدامات می تواند ثمرات نیکی به همراه داشته باشد.

کنجکاوی و تلاش برای کشف و حل مسائل اساسی زندگی مادی و معنوی و شوق دستیابی به حقایق نایافته، با وجود انسان، آمیخته است. تلاش برای یافتن حقایق علمی، اگر بر اساس آگاهی و بکارگیری روش‌هایی صحیح و منطقی صورت گیرد، به وسعت نظرگاه، عمیق شدن آن و یازایشی نو در علم خواهد انجامید. تاریخ حوزه‌های علمی و زندگی علمای دینی، از آغاز دوره اسلامی تا کنون، بیانگر این واقعیت است که حوزویان رکنی در تولید و ترویج علم و معرفت بوده‌اند و همواره در کنار برنامه‌های آموزشی و برپایی کلاس‌های درس، به فراخور فرصت و امکاناتی که در اختیار داشتند به فعالیت پژوهشی و نگارشی می‌پرداختند. توجّه به این امر مهم، مسئولان جشنواره را بر آن داشت تا فرهنگ پژوهیدن را در سطح مدارس علمیّه تهران فراگیر کرده و تمهیداتی را فراهم آورند تا همه طلاب، در هر پایه تحصیلی، بتوانند در جشنواره علامه حلی رحمته‌الله حضور یابند.

بدین منظور، دبیرخانه چهارمین جشنواره علامه حلی رحمته‌الله استان تهران طبق سال گذشته، مقرر نمود تا طلاب پایه‌های اوّل تا سوم، همانند سایر طلاب، آثار خود را در صورتی که ساختار مقاله را نداشته باشد، در قالب «تحقیق کلاسی» به دبیرخانه جشنواره، ارسال نمایند تا مطابق معیارهای خاصی که البته به شکلی سهل‌گیرانه تنظیم شده، ارزیابی و برگزیده‌های این بخش نیز مورد تقدیر و تشویق قرار گیرند. از میان هفتاد و سه تحقیق کلاسی که به دبیرخانه چهارمین جشنواره ارسال گردید، تعدادی، به عنوان اثر برتر شناخته شد که عناوین و چکیده آن‌ها به علاوه مشخصات نویسنده اثر را در ادامه، ملاحظه می‌فرمایید.

معرفی تحقیقات کلاسی برتر

ردیف	نام اثر	کد اثر	نوع فعالیت	نمره اجمالی	محقق	مدرسه علمیه	پایه
۱	سر اللهم در کلام عرب	۸۰۴۶۹	فردی	۵/۵۱	مهدی عباس زاده	آیت الله جلالی خمینی	۱
۲	دلالت هیئت امر	۸۰۴۵۸	فردی	۵۰	سعید آسترکی	فیلسوف الدوله (امین الدوله)	۳
۳	تبیین نحوی الاستثنایه والا وصفیه	۷۸۹۶۵	فردی	۵/۴۷	عباس لسانی	امام خمینی رحمته الله علیه تهران	۱
۴	ابوالفرج اصفهانی و کتاب الغانی	۷۹۲۶۷	فردی	۵/۴۳	امیر نجاریانی	خاتم الاوصیاء رحمته الله علیه	۲
۵	شرح نموداری مبحث جامد و مشتق در علم صرف	۷۸۷۰۵	مشترک	۴۲	علی صدری سید محمد دریلاری	امام صادق رحمته الله علیه فیروز کوه	۲
۶	پاسخنامه تمرین های ترکیبی کتاب نحو مقدماتی	۷۹۰۴۸	مشترک	۴۲	محمود ملکیان حسین معمری	امام صادق رحمته الله علیه دماوند	۳

چکیده اثر

تطوّر دانش نحو، به ایجاد دو مذهب شاخص نحوی کوفی و بصری انجامید که شاخص ترین علمای نحو، عمدتاً پیرو یکی از این دو مذهب بوده‌اند. غالب اختلاف نظرهایی که در دانش نحو از آن‌ها سخن به میان آمده، ناشی از همین دورویکرد کلان است. از جمله اختلاف‌های میان این دو مذهب، ماهیت و معنای واژه «اَللّٰه» است. معنای این واژه، علاوه بر طرح آن در علم نحو، با دانش فلسفه و دانش‌های دیگر، پیوند خورده است. نویسنده تلاش کرده است، مهم‌ترین آراء هر کدام از دو مذهب بصری و کوفی در این رابطه را بررسی کرده و گزارشی از آن ارائه کند.

سخن محقق

از این که این امکان را برای طلاب قرار دادید تا پژوهش‌های خود را در سطح جشنواره علامه حلی ارائه کنند، تشکر می‌کنم. اینجانب پس از طی دوره آموزش روش تحقیق که از سوی معاونت محترم پژوهش حوزه امیرالمومنین (ع) برگزار شده بود، دست به تهیه این اثر زدم. هم‌چنین برای انتخاب عنوان اثر، دسته‌بندی مطالب، شناسایی منابع دسته اول و تهیه آن‌ها، از اساتید محترم مشورت گرفتم. در پایان از مسئولان محترم تقاضا دارم در راستای توسعه پژوهش و تحقیق در حوزه‌های علمیه، همچون گذشته از هرگونه تلاشی دریغ نورزند.

چکیده اثر

مسئله تبیین ماهیت امر و دلالت آن، از جمله مهم‌ترین موضوعات علم اصول، قلمداد می‌شود. ارائه هر نظری در این رابطه، در فرآیند مواجهه مجتهد با متون دینی تأثیرگذار است. در رابطه با معنای موضوع له هیئت امر، بعضی معتقد به معنای انشاء بعث و بعضی آن را به معنای طلب و بعضی دیگر، معتقد به دلالت امر بر نسبت ايقائیه گشته‌اند. از منظر نویسندگان، در میان این اقوال، قول مرحوم نائینی بر نسبت ايقائیه، از مجموعه استدلال‌های محکم‌تری برخوردار است. براساس نظر برخی از برجسته‌ترین اندیشمندان اصولی، امر، ظهور در وجوب دارد. نویسنده اثر، این رأی را پذیرفته، و سعی دارد گزارشی واضح از آن ارائه کند.

سخن محقق

نکته‌ای که رعایت آن در هر پژوهشی لازم است، توجه به دانشی است که از آموزش برمی‌خیزد و در پی آن، پژوهش حاصل می‌شود. بنابراین تا زمانی که طلاب، از آموزش درستی برخوردار نباشند، نمی‌توانند به تحقیقات علمی روی آورده و دست به قلم شوند. رعایت اصول و قواعد پژوهش و هم‌چنین بهره‌گیری از اساتید مجرب و متخصص، از جمله مواردی است که در کنار دانش کافی می‌تواند موجب رشد تحقیقات علمی شود.

چکیده اثر

معنا و انواع استثناء و ادات آن، از موضوعات دانش نحو است. علی رغم تعاریف متفاوتی که از استثناء در کتب معتبر نحوی ارائه شده، اصول و معانی مشترکی همچون «متصل» و «منقطع» مورد اتفاق قرار گرفته است. معین نمودن نوع ترکیب و معنای هر کدام از ادات در ترکیب نحوی، تأثیر مستقیمی بر ترجمه متن، برجای خواهد گذارد. برای «آ» معانی مختلفی ذکر شده است. نویسنده در این اثر می کوشد با بررسی و نقد استدلال هر کدام از قائلین به وصفیه، استثنائیه و قصر بودن «آ»، ترجمه ای صحیح تر از آیه آیه لو کان فیهما آلهه الا الله لفسدتا (انبیاء/ ۲۲) ارائه کند.

سخن محقق

اینجانب بامشورت استاد راهنمای خود، موضوع را انتخاب کرده و به منابع معتبر رجوع کردم. سپس با جمع آوری مطالب مرتبط با موضوع، به تحلیل و بررسی آن ها پرداختم و در نهایت با راهنمایی استاد، دیدگاه خود و دستاورد آن را به نگارش در آوردم. ارائه کارنامه برای اصلاح اشکالات جزئی در محتوا و ساختار، مناسب و کارآمد است.

تبیین نحوی «آ استثنائیه» و «آ وصفیه» در آیه لو کان...

چکیده اثر

علی بن حسین بن محمد اموی قرشی، از نوادگان مروان بن حکم، مشهور به ابوالفرج اصفهانی، مورخ، ادیب و موسیقی شناس برجسته قرن سوم و چهارم هجری است. اختلاف ها و اقوال فراوانی در شرح احوال و مسلک مذهبی شیخ ابوالفرج اصفهانی، وجود دارد. برخی او را شیعه، برخی دیگر، زیدی و دیگری نیز، او را از دشمنان اهل بیت به شمار آورده اند. او دارای آثار فراوانی در بیان انواع آوازه ها، شعر و ادب و موسیقی عرب است. بیست جلد کتاب «الآغانی»، که به بررسی انواع صوت و لحن و ذکر شاعران و خوانندگان، پرداخته، از جمله آثار مهم او در حوزه ادبیات عرب محسوب می شود.

سخن محقق

به نظر بنده، تحقیق، امر مقدسی است که می تواند موجب بروز ظهور اندیشه پژوهشگران شود. جشنواره علامه حلی نیز از این نظر، فضای مناسبی را برای عرضه تحقیقات طلاب علوم دینی مهیا کرده است که بسیار قابل تقدیر می باشد. بنده برای نگارش اثر خویش، از مشاوره اساتید که در مدرسه، مشغول به تحصیل هستند، استفاده فراوان برده ام. ما باید دقت داشته باشیم که برای ارائه یک اثر موفق، هرگز نباید خود را بی نیاز از مشورت اساتید ببینیم.

ابوالفرج اصفهانی و کتاب الآغانی

چکیده اثر

موضوع جامد و مشتق، یکی از مباحث مهم علم صرف می باشد که به دلیل گستره معنایی و موارد کاربرد آن ها، نقش بسزایی در تبیین مفاهیم و واژگان عربی دارد. عنوان اثر حاضر که به این بخش از مبحث علم صرف پرداخته، شرح نموداری مبحث جامد و مشتق در علم صرف است. نگارنده ابتدا اسم را به جامد و مشتق تقسیم کرده و ضمن بیان اقسام هریک، شرحی مختصر بر آن ها نگاشته است. سپس مشتق را به هشت قسم تقسیم نموده و شرح هریک را به شکل نموداری آورده است. در پایان ذکر این نکته ضروری است که برای این کار به جز قرآن و نهج البلاغه، از ۱۸ منبع دیگر استفاده شده است.

سخن محققان

این تحقیق علمی، ثمره کاری مشترک بود که طی آن، مباحث ادبی و صرفی در قالب نمودار شیوا و بیان تعلیمی و قابل فهم تدوین گردید. البته ذکر این نکته ضروری است که این حرکت پژوهشی به دعوت معاونت پژوهش و دبیرخانه جشنواره علامه حلی (ع) و تشویقات حضرت آیت الله دریاباری صورت گرفت.

شرح نموداری مبحث جامد و مشتق در علم صرف

چکیده اثر

برای طالبان علوم حوزوی، و بسیاری علوم اسلامی دیگر، فراگیری زبان عربی، امری بی بدیل و ضروری است. زبان عربی، زبان رسمی علوم اسلامی محسوب می شود. مجموعه میراث علمی حوزه های علمیه، با زبان عربی به نگارش درآمده است. از این رو، همواره فراگیری زبان عربی، به شیوه ای کاربردی، دغدغه سیاستگذاران آموزش در حوزه های علمیه بوده است. «نحو مقدماتی» کتاب آموزشی روان و ارزشمندی است که در مراحل ابتدایی آموزش ادبیات عربی، در حوزه های علمیه، تدریس می شود.

سخن محققان

هر پژوهشی بالطبع، دارای مراحل است که پژوهشگران موظف اند این مراحل را به دقت و مطابق با استانداردهای تحقیق علمی سپری کنند تا به نتیجه مطلوب برسند. به یقین حضور ارزیاب و استاد ناظر برای هر اثری فریضه است. بنابراین برای هر نویسنده ای ضروری است که از محضر ایشان، استفاده لازم را ببرد. در نهایت از دبیرخانه جشنواره علامه حلی استان تهران، تشکر می کنیم که زمینه مساعدی را برای ارائه تحقیقات کلاسی طلاب فراهم آورد.

پاسخنامه تمرین های ترکیبی کتاب نحو مقدماتی